Annedili

'EMİNE' SEVGİ ÖZDAMAR

Çeviren:
Fikret Doğan

iletişim

'EMİNE' SEVGİ ÖZDAMAR Annedili

‘EMİNE’ SEVGİ ÖZDAMAR • **Annedili**

Mutterzunge
© 1990 Rotbuch Verlag
Bu kitabın yayın hakları Kalem Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

İletişim Yayınları 1890 • Edebiyat 272
ISBN-13: 978-975-05-1205-6
© 2013 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1. BASKI 2013, İstanbul

EDİTÖR Melis Oflas
KAPAK Suat Aysu
KAPAK FOTOĞRAFI Mustafa Özdamar, Sarıyer, 1950
('Emine' Sevgi Özdamar'ın aile arşivinden)
UYGULAMA Nurgül Şimşek
DÜZELTİ Mert Tokur
BASKI ve CİLT Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11
Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721
Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

‘EMİNE’ SEVGİ ÖZDAMAR

Annedili

Mutterzunge

ÇEVİREN *Fikret Doğan*

iletişim

'EMİNE' SEVGİ ÖZDAMAR 1946'da doğdu. Muhsin Ertuğrul, Beklan Algan, Ayla Algan, Haldun Taner, Melih Cevdet Anday ve Nurettin Sevin'den tiyatro eğitimi aldı. 1976'da Almanya'ya gitti. Brecht'in öğrencisi Benno Besson ve Matthias Langhoff'la başasistan, dramaturg ve oyuncu olarak Berlin, Paris, Avignon, Lyon, Münih, Frankfurt, Bochum şehir tiyatrolarında çalıştı. Paris Vincennes Üniversitesi, çalışmalarından dolayı kendisine doktora yapma hakkı tanıdı. Kitapları 17 dile çevrildi.

Yapıtları: *Karagöz Almanya'da* (oyun, 1982), *Bir Temizlikçi Kadının Kariyeri* (oyun, 1984), *Annedili* (öykü, 1990), *Keloğlan Almanya'da* (oyun, 1991), *Hayat Bir Kervansaray* (roman, 1992), *Haliçli Köprü* (roman, 1998), *Nuh'un Gemisi* (oyun, 2000), *Aynadaki Avlu* (öykü, 2001), *Tuhaf Yıldızlar Dünyaya Bakıyorlar Gözlerini Kırpmadan* (roman, 2003; İletişim Yayınları, 2012), *Kendi Kendinin Terzisi Bir Kambur* (anlatı, 2007), *Peri Kızı* (oyun, 2010), *Yabanda Ölmek* (oyun, 2011).

Ödülleri: 1991 Ingeborg Bachmann Ödülü (*Hayat Bir Kervansaray*), 1993 Walter Hasenclever Ödülü (*Hayat Bir Kervansaray*), 1994 New York Yılın En İyi 20 Kitabı (*Annedili*), 1994 London Times En İyi Kitap (*Hayat Bir Kervansaray*), 1998 Kuzey Ren Westfalya Yılın Sanatçısı Ödülü, 1998 Almanya Kuzey Şehirleri Literatür Ödülü, 2003 Frankfurt Şehir Yazarı Ödülü, 2004 Kleist Ödülü, 2007 Ölmeden Önce Okunması Gereken 1001 Kitap Ödülü, ABD (*Hayat Bir Kervansaray*), 2009 Berlin Sanat Ödülü, 2010 Carl Zuckmeyer Madalyası, 2012 Alice Salomon Poetik Ödülü, Darmstadt Dil ve Şiir Akademisi Üyeliği.

Annem Fatma Hanım için

ANNEDİLİ

Benim lisanımda dil şu anlama gelir: Lisan.

Dilin kemiği yoktur, onu nereye döndürürsen oraya döner.

Döndürülmüş dilimle bu Berlin şehrinde oturuyordum. Zenci kafesi, Arap müdavimler, yüksek tabureler, sallanan ayaklar. Bayat bir ay çöreği tabakta can çekişiyor, garson mahcup olmasın diye hemen bahşiş veriyorum. Annedilimi ne zaman kaybettiğimi bir bilebilsem. Bir keresinde annemle ben annedilimizde konuşuyorduk. Annem şöyle dedi bana: "Biliyor musun, öyle bir konuşuyorsun ki, her şeyi tastamam anlattım sanıyorsun, oysa birdenbire bazı sözleri söylemeden atlıyorsun, sonra gene rahat rahat anlatıyorsun, ben de hoop seninle birlikte atlıyorum, sonra rahat bir nefes alıyorum." Sonra da şöyle dedi: "Saçlarının yarısını Almanya'da bırakmışsın."

Onun annedilinde söylediği annecümlelerini şimdi ancak sesini gözümün önüne getirdiğimde anımsayabiliyorum, cümlelerin kendisi iyi öğrendiğim yabancı bir dil gibi geliyordu kulağıma. İstanbul neden böyle karanlık diye

sordum ona, "İstanbul'un ışıkları hep böyleydi, senin gözlerin Alman ışıklarına alışmış," dedi. Bir Türk annesini daha hatırlıyorum, onun annedilimizde anlattıklarını da. Darağacına götürecekler diye hapishanede geceleri gözünü uyku tutmayan bir gencin annesiydi. Bu anne: "On bir yıl önce hastaneden geldim. Bir de baktım, bahçe polis kaynıyor, beynim yerinden fırladı; komşulara sordum ne oluyor diye, dediler, galiba senin oğlan için geldiler. Bahçeye girip ilk polisin yanına gittim. Sen neden benim bahçeme girdin, dedim. Senin oğlun yakalandı, dedi. Benim oğlum neden yakalansın ki, hem arama emrin var mı bakalım, dedim; okumam yazmam yok. Evet var, dedi. E öyleyse ne duruyorsun, eve gir de ara, dedim. Evin içi ağzına kadar onlarla doluydu, dizlerimin üzerine çöküp oturdum, oradan kalkamadım, oğlum ne yapmış ki diye sordum. Senin oğlun anarşist, dediler."

Bu anne on bir yıldan beri kaç defa ağladığını bilmiyordu, iki defa dizlerinin üzerine yığılmıştı. Birincisi, oğlunu hapishanede ilk kez görüp de tanıyamadığında. İkincisi, oğlu ayağa kalkıp "idam" kelimesini duymak zorunda kaldığında.

"Ben hiç mahkemeye gitmedim, son duruşmada, hâkimler konuşacak, dediler. Babası gitti, geri döndü, kapıdan içeriye girdiğinde suratından anladım, bütün komşular onun ardından içeriye doluştu, hep beraber iki gözümüz iki çeşme ağladık, dizlerinin üzerinde yarım bir insan gibi duran bizim caminin hocası da ağladı, aha böyle iki parmağım kalınlığındaki kül tablası o gün tam ortasından çatlayıp iki parçaya ayrıldı. Çat diye bir ses duydum, kül tablası tam gözümün önünde duruyordu."

Darağacına asılmış birinin annesi söylemişti bu sözleri, ama ben bu cümleleri bile sanki Almanca anlatılmış gibi hatırlıyorum.

Yazılar bile gözüme iyi öğrendiğim yabancı bir yazı gibi görünüyordu. İşte bir gazete kupürü: "İşçiler kendi kanlarını döktüler." Grev yapmak yasaktı, işçiler parmaklarını kesip gömleklerini kan damlalarının altına serdiler, yedikleri kuru ekmeği kanlı gömleğe sarıp Türk ordusuna gönderdiler; sanki bu haberi bir büvetin önünde asılı duran birçok gazetede görmüşüm gibi hatırlıyorum, hani yanından geçerken görürsün, şipşak fotoğrafını çekersin, sonra unutur gidersin, aynen öyle işte.

Annedilimi hangi anda kaybettiğimi bir bilebilsem. Bir seferinde Stuttgart'taki şu hapishanenin önünden geçiyordum, bir çayır vardı orada, hücrelerin önünde sadece bir kuş uçuyordu, mavi bir eşofman giymiş bir mahpus pencere parmaklığına yaslanmıştı, ince bir sesi vardı, aynı annediliyle konuşuyordu, yüksek sesle birine, "Yaşar kardeş gördün mü?" dedi. Göremediğim diğeri de, "Evet, gördüm," dedi.

Görmek: *Sehen.*

Çayırda durup gülümsedim. Birbirimizden o kadar uzaktık ki. Beni doğada büyük bir iğne gibi görüyorlardı, Görmek ile neyi kastettiklerini bilmiyordum, ben miydim yoksa bir kuş mu? Bir hapishane penceresinden sadece görülebilir. Dokunmak, hissetmek, tutmak, çiçek koparmak, o yok işte.

Sehen: Görmek.

Annedilimde başka bir sözü hatırlıyorum, bir rüyada duymuştum. İstanbul'da bir ahşap evdeydim, orada bir arkadaşı gördüm, bir komünist, suratı asık, hikâyeleri yarım ağızla yüzeysel anlatan birinden bahsediyorum ona. Komünist arkadaş, "Herkes öyle anlatıyor," dedi. Ben de, "Derinliğine anlatmak için ne yapmalı?" dedim. "Kaza geçirmek lazım," dedi.

Görmek ve *Kaza geçirmek.*

Bir başka rüyada annedilimde bir kelime daha geçti. Bir tren gidiyor, duruyor, dışarıda tevkifat var, köpekler havlıyor, üç kontrol memuru giriyor, "Ben İtalyanım" mı desem acaba diye aklımdan geçiyor. Meslek kısmında İŞÇİ yazan pasaportumu saklamak istiyorum, öğrenci ya da sanatçı kimliğim olsa kontrolü atlatırım diye düşünüyorum, bir oda büyüklüğünde bir fotokopi makinesi var orada, benim İŞÇİ olarak çok büyük bir resmimi basıyor.

Görmek, Kaza geçirmek, İŞÇİ.

Bir keresinde şehirlerarası trenin lokantasında bir masada oturuyordum, diğer bir masada bir adam vardı, bir kitaba kaptırmıştı kendini, acaba ne okuyor diye düşündüm. Yemek listesiydi. Annedilimi belki şehirlerarası trenin lokantasında kaybettim.

Burada önceleri Köln'deki Dom Kilisesi'ne bakamıyordum. Tren ne zaman Köln'e varsa, hep gözlerimi kapatırdım, ama bir keresinde bir gözümü açtım, o anda gördüm onu, Dom bana bakıyordu, işte o anda bir jilet vücuduma battı, içinde gezindi, sonra acı yok oldu, öteki gözümü de açtım. Annedilimi belki de orada kaybettim.

Hadi kalk, öteki Berlin'e git. Brecht buraya gelmeme sebep olan ilk insandı, belki orada annedilimi neden kaybettiğimi hatırlayabilirim. İki Berlin arasındaki koridorda bir fotoğraf makinesi.

Berliner Ensemble'deyim, kantinde.

Çizmelerim gıcırdıyor, tıpkı reklam filmlerinde boy gösteren bir kovboyunki gibi. Kantin çalışanları sigara içiyor, tencere tabak üzerine konuşuyorlar, dışarıda bira fıçıları bekliyor, tüpler, herkes işten bahsediyor.

Hadi kalk. Parmaklarının ucunda yürüyerek Türkiye'ye git, bir divana otur, babaanne yanımda. İstanbul'da bir ha-

mamdayız. Çingene kadın tellaklar beni yıkayacak. Bir orospu hamamıydı burası, bir keresinde beni yıkayıp keseleyen bir Çingene kadın, "Hangi evde çalışıyorsun güzelim?" diye sordu bana.

Komünist komünde çalışıyordum, bir gün polis geldi, ben tek kızdım, "Buradaki bütün herifler senin üzerinden mi geçiyor?" diye sordu komiser bana. "Evet, hepsi de üzerimden geçiyor, ama itinayla geçiyor," dedim.

Komiser şöyle dedi: "Hiç mi babanı düşünmüyorsun, benim de senin yaşında bir kızım var. Allah hepinizin belasını verir inşallah."

Karakol koridorlarına Mahir'in kardeşini de getirdiler, gazetelerde şehir eşkıyası diye tanıtılan Mahir'in. O günlerde Mahir'i kurşunlayarak öldürmüşlerdi. Mahir'in kardeşi sanki ağzında acı bir şey varmış da tüküremiyormuş gibi öylece orada oturuyordu, ipince bir gömlek vardı üzerinde, benimse üzerimde balıkçı yakalı siyah bir kazak.

"Kardeş, al giy şunu." Mahir'in kardeşi yabancı bir dilde konuşuyormuşum gibi baktı bana. Neden yarım Berlin'de duruyorum ki? Neden o gençleri aramaya gitmiyorum ki? On yedi yıl geçti aradan, o çocukların analarından emdikleri sütü burunlarından fitil fitil getirdiler.

Öteki Berlin'e geri döneceğim. Arapça öğreneceğim, bir zamanlar bizim yazımızdı, kurtuluş savaşımızdan sonra 1927'de Atatürk Arap harflerini yasakladı, Latin harfleri geldi, dedem sadece Arap alfabesini biliyordu, bense sadece Latin alfabesini, yani dedemle ben dilsiz olsaydık ve sadece yazıyla birbirimize bir şeyler anlatabilseydik, hiçbir hikâye anlatamayacaktık. Belki önce dedeme dönmeliyim, işte o zaman anneme ve annediline giden yolu bulabilirim.

İnşallah.

Batı Berlin'de Arap yazısının büyük bir ustası varmış.
İbni Abdullah.

DEDEDİLİ

Wilmesdorf'ta kapıyı İbni Abdullah açtı, elleri gül kokuyordu. Bu kokuyu takip ettim, küçük bir camiye girdim, 200 marklık bir odası vardı, duvarlarını, zeminini, tavanını halılarla, ipek kumaşlarla kaplamıştı, minderler uslu uslu yerde oturuyorlar, gözlerinden uyku akıyor, sadece avluya bakan pencere namübarek bir zalimlikle uyanıktı. Babaannem, cennetle cehennem iki komşudur, kapıları karşı karşıyadır, dedi bir keresinde. İbni Abdullah konuştu: "Selamünaleyküm."

"Aleykümselam."

Şarklı bir kadınla Almanca konuşmak alçaklık, ama elden ne gelir, şimdilik bu dille idare edeceğiz.

"Eğer babam beni çıraklık edeyim diye sizin yanınıza getirseydi, elinize teslim edip şöyle derdi: 'Usta, işte eti sizin kemiği benim, ona hocalık edin, eğer söylediklerinize gözünü, kulağını, kalbini açmazsa ensesine şaplağı indirin, dayak atan hocanın eli cennetten çıkmadır, vurduğu yerde gül biter.'"

İbni Abdullah, "Sanırım, dokuz yıl önce Almanya'ya ilk

kez geldiğimde yazı hocalığında daha iyiydim. Yedi kardeşim savaşta öldü. Ben de yaralanınca hükümete karşı sesimi yükselttim, onlar da beni fanatik Müslüman Kardeşler'den biri olmakla suçladılar," dedi.

Dedim: "Ülkemde o kadar çok ölü arkadaş bıraktım ki, anlatamam. On yedi yaşında bir çocuğu astılar, hükümetime göre ben bir komünistim." İbni Abdullah, "Ama burada, Almanya'da parka gidip düşüncemi yüksek sesle söyleyebiliyorum. Burada demokrasi var," dedi.

Dedim: "Peki bu dokuz yıl içinde kaç defa parka gidip düşüncenizi yüksek sesle söylediniz? Paranın korkusu yoktur burada, dişleri vardır."

İbni Abdullah, "Keşke bütün Araplar tüfeklerini yere indirseler de sadece yalınayak Küdüs'e yürüseler. İşte o zaman İsraillilerle Araplar güneşin altında birkaç gün mecburen birbirlerinin yüzüne bakarlardı, generaller olmaksızın. Dile kolay, yedi kardeş, annem onları yedi yıl karnında taşıdı, generaller bir günde harcadı," dedi.

Ölü yedi kardeş bu yarı uykulu yazı odasında bir süre aramızda oturdu. İkimiz de halıya bakıyorduk, orada bir hayvan sırtüstü düşmüş de kendini kurtaramıyor mu diye. Dedim: "Ölülerle dirilerin sayısını karşılaştırırsak, dünya ölüler dünyası."

İbni Abdullah, "Ölüm kara bir devedir, bir gün her kapının önüne mutlaka ıhar," dedi.

Dedim: "Ölüm uzak bir diyarda mı? Ölüm kaşla göz arasında."

İbni Abdullah, "Ölüm yaklaşırken dünyaya dört melek iner, dört melek dört koldan ruhu parmak uçlarından çekip çıkarır, ölüm döşeğindeki insanın nefesi bir sucunun testisinden akan su gibi toprağa dökülür," dedi.

Dedim: "Ruh ıslak bir posta saplanmış bir diken gibi çıkarılır, ölmek üzere olan insan ruhunun bir iğne deliğinden

geçtiğini sanacaktır. Gökyüzü alçalıp toprağın üzerine kapaklanır, ruh ikisinin arasında kalır. Melek ruhu eline alacak, ruh da cıva gibi titreyecektir."

İbni Abdullah: "Ruh kalpten ayrılırken ölmek üzere olan insanın gözüne perde iner, ama işitme duyusunu en son yitirecektir. Hadi şimdi lütfen ilk harfleri okuyunuz."

Elif be dal zal re.

Yazı odasından Arap alfabesinin ilk beş harfiyle çıkıp öteki Berlin'e gittim. Berliner Ensemble'nin önündeki parka oturdum, orada ders çalışmak istiyorum. Brecht'in bir heykeli vardı orada, kapalı gözlerle oturan Brecht emekli bir ihtiyara benziyordu, çocuklar gürültü patırtı yaparsa onları kovacak; istiyordum ki bu heykel çekip gitsin, Brecht şapkası ve flütüyle orada dursun.

Yazı odasına girdim. Yazı odası bugün daha da uykuluydu, insanların kokusu sinmişti. İbni Abdullah: "Birçok Alman benim öğrencimdir, Şarkiyat okuyan erkekler ve kadınlar. İnancım o ki, yazıyla Allah'ın kulları arasında barış sağlanabilir. Öğrencilerimin çoğu Yeşilleri seçiyor. Yeşilin ne olduğunu biliyor musunuz?"

"Yeşil, kızıl olmayandır."

Üzerinde oturduğum divan beni uslu biri yaptı. Orada beni bekleyen harfleri görüyordum.

"Oku," dedi İbni Abdullah.

"Okuyamıyorum."

"Oku, bize bunu Allah gönderdi."

Ağzımdan harfler çıktı. Kimisi bir kuşa benziyordu, kimisi üzerine ok saplanmış bir kalbe, kimisi bir kervana, kimisi uyuklayan develere, kimisi bir ırmağa, kimisi rüzgârda uçuşan ağaçlara, kimisi yürüyen bir yılana, kimisi yağmur ve rüzgâr altında üşüyen nar ağaçlarına, kimisi fena çatılmış

kaşlara, kimisi ırmakta akan tomruğa, kimisi bir hamamda sıcak bir taşa oturmuş bir kadının tombul götüne, kimisi uyku girmez gözlere.

Develerle ve ağlayan kadın gözleriyle tekrar öteki Berlin'e gittim. Berliner Ensemble Parkı'nda iki yaşlı kadın oturuyordu. İkisi de bir elmayı ısırıyordu.

Sınır kapısına gittim, Doğu Berlinli şişman kör bir genç kadın sınır merdivenine çıkıp pasaportunu polise verdi, sonra Batı yönüne gitti, bazı yaşlı kadınlar Doğu'ya yöneldiler, torbaları yerfıstığıyla doluydu. Batı tarafına geçtiğimde toprağa baktım, "Aa buraya da yağmur yağmış," dedim.

Yazı odasına girdim. Harfler kumaşların üzerinde bekliyorlar beni. Bugün bazılarının yüzünde vakur bir ifade var, kendi kalplerinin coşkunluğunu dinliyorlar; bazısının gözleri tamamen, bazısının da yarı kapalı. Kimileri beti benzi soluk zayıf yetimler, kimileri Allah'ın kuşları, el ele geziyorlar.

İbni Abdullah avucumu açtı, içine yeni doğmuş bir cennetkuşu koydu.

"Bugün dikkatiniz dağınık, bu da benim dikkatimi dağıtıyor, dikkatinizi toparlayamadığınız böyle günlerde ders almamalısınız," dedi İbni Abdullah, beni gönderdi.

Tekrar yazı yazma dersi için Wilmesdorf'a gittiğimde kapı açıktı, İbni Abdullah bir tepsi baklavayla yerde oturuyordu. "Tanrı misafiri, tatlı yiyelim tatlı konuşalım," dedi.

"Bugün ektiğini biçeceksin," diye konuştu İbni Abdullah. "Hadi, yaz bakalım."

Rahman ve Rahim olan
Allah'ın adıyla,

gökyüzü yarılınca,
yıldızlar dökülüp saçılınca
denizler birbirine karışınca
mezarların içindekiler dışarı çıkartılınca,
işte o zaman ruh neyi yapıp neyi yapmadığını bir bir anlar.
Ey insan, seni engin kerem sahibi Rabbine karşı ne aldatıp da isyana sürükledi?

Yazmak için gömleğimin kollarını çemirlediğimde, İbni Abdullah Efendi'yi bileklerime bakarken gördüm; yazıyı bitirdiğimde onu hâlâ bileklerime bakarken gördüm. İbni Abdullah'ın suratı, kaşlarından birini çatmış öfkeli bir harfe benziyordu.

"Ben size bir Arap kahvesi pişireyim."

"Bizde bir fincan kahvenin kırk yılı hatırı vardır derler," dedim. İbni Abdullah, "Kırk yıl bana yetmez," dedi. Hiç konuşmadan iki fincan Arap kahvesi içtim. İbni Abdullah boş kahve fincanlarını elimden aldı. "Bir ay birbirimizi göremeyeceğiz, uzaklara gideceğim, çok uzaklara, yarın Arabistan'a uçuyorum, sizi metroya götüreyim," dedim.

Nereye gidecekmişim, metro?

Metro: "Bilmiyorum."

"Ama ben Arabistan'a gitmek istiyorum," dedim.

Şehir trenine gittim. Şehir treninde Doğu Berlin'den Batı Berlin'e giden iki kadın vardı, biri kördü, diğeri kör değildi, kör olmayan kör olana dedi ki: "Şimdi ALDI'ya[1] gidiyoruz, ALDI'ya."

Arkadaşlarım film gösterme makinesine 1936 yılında çekilmiş kısa filmler takıyorlar. Bunları yaşlı bir kadından satın almışlardı, onun gençliğiydi bu. Bunlar dört arkadaş, iki erkek, iki kadın, bir ırmağın kenarında tatil yapıyorlar, kü-

1 ALDI: Büyük bir süpermarket zinciri – ç.n.

çük şehirde o zamanın bayrakları asılı, belediye binasındaki hışırdıyor. Sokaklarda tek bir insan yok, bu dördü yiyip içip birbirlerini ırmağa atıyorlar. Arkadaşlarım, "Ey gidi otuzlu yılların alüminyum fincanları," dediler. Filmi gösteren delikanlının sesi çok kalındı, sesi duvara çarpıp yankı olarak geri dönüyordu. Vücudumda ağrılar vardı, her tarafımı bir ateş bastı, beni öteki dirilerden ayırdı, uzandım, ağrının nasıl bedenimi açtığını ve vücudumun her yerine kendini yamadığını gördüm. İşte o anda İbni Abdullah'ın vücudumun içine girdiğini biliyordum, sonra üzerime bir rehavet çöktü, ağrı da ateş de geçti gitti, ayağa kalktım.

Bir ay boyunca vücudumdaki İbni Abdullah ile beraber iki Berlin'de yürüdüm. Doğu'da bir manava gittim. Ne zaman oradan alışveriş etsem, her seferinde kendimi ülkenin bir şeylerini çalacakmışım gibi hissederdim. Tezgâhtar kadından korkumdan parayı alışveriş sepetinin içine koydum, görsün diye. Tezgâhtar kadın parayı görünce dedi ki: "Parayı sepetin içinde görünce aklımı oynattım herhalde diye düşündüm."

Bir keresinde vücudumdaki İbni Abdullah'la beraber sokakta yürüyordum, bir erkekle bir kadın geldi, önce yanımdan geçtiler, sonra göz göze gelip başlarını sağa sola salladılar. Öylece kalakaldım, sonra iki adam geldi. "Beyler, yüzümde maymun mu oynuyor?" "Hayır," dedi iki adam. "Yüzünüz gayet normal." "Şu evli çift az önce benimle alay etti." İki adam: "Hayır, hayır, yüzünüz gayet normal, ama bunu o evli çifte sorsanız daha iyiydi."

Vücudumdaki İbni Abdullah'la beraber sınırın önünde duruyordum. Bir Doğulu büyükbaba öteki Doğulu büyükbabaya sordu: "Geliyor musun karşıya?" Öteki, "Hayır, bugün karşıya gitmiyorum, bugün serbestim, bugün benim doğum günüm," dedi.

Kudamm'a[1] gittim, orada dikildim, gelip geçen bütün Arap erkeklerini saydım, bir Arap lokantasına oturdum, garsonu altı kez su almaya gönderdim, altı kez Arap sayayım diye. Başörtülü Arap kadınlarının peşi sıra yürüdüm, hamile kızları yanlarındaydı; eteklerinin altına girmek istiyorum, mini minnacık olmak istiyorum, Neuköln'de[2] onların kızları olmak istiyorum. Turm Caddesi. Onlarla beraber Arabistan'a gitmek istiyorum, İbni Abdullah'ın yanındayım, annesi de orada, yüzüm örtüler altında, İbni Abdullah'la beraber sadece erkeklerin katıldığı bir meclise gidiyorum, üzerimde yarı erkek yarı kadın bir kostüm var, orada Kuran'dan bir ilahi okuyorum, İbni Abdullah'ın yanaklarından korkuyorum, aynı Humeyni'nin mollarının yanakları gibi. "Günahı senin boynuna," diyor İbni Abdullah ve benimle bir camide sevişiyor. Omzunda bir şal var. Işıklar yukardan geliyor, yolda kırılıp saçılıyor, halılara seriliyor; bu halıların üzerinde insanlar oturdu, ellerini açıp Allah'a yakardılar, o anda ondan başka kimseleri yoktu. İbni Abdullah beni halıdaki bir çiçek deseninin üzerine oturtuyor, meme uçlarımı eline alıyor, ellerimi güneşin altındaki boynuna doluyorum. Ah, tez kanatlı. Yükseklerden uçan, benim toprağıma, kapımın önüne otur, dinlendiğin yer benim gözbebeğimdir, gözyaşlarım senin içme suyun olsun.

Vücudumdaki İbni Abdullah'la beraber evlere girdim, kapılardaki Arap isimlerini saydım. Akşam rüya gördüm. İbni Abdullah'ın yazı odasındaydım. Ben ve o, ipek şalları plastik folyolardan çıkarıyoruz. Bu büyük bir yatak, çarşafı mavi, iki yatak daha var, çok eski bebek beşikleri, yan yana duruyorlar; birinde İbni Abdullah yatıyordu, oraya da sığmıştı, öteki beşiğe de benim yatmamı söyledi.

Başka bir rüyada: Babaannem çıplak yatıyor, ölmüş. Onu

1 Kurfürstendamm'ın kısaltılmış hali. Berlin'in en havalı caddesi – ç.n.

2 Arapların çokça yaşadığı bir semt – ç.n.

kaldırıyorum, bir tabutun içine koyuyorum. Kafası tabutun kapağına çarpıyor. Teni hâlâ sıcak. Bir kibrit kutusu, büyük. İçinde ekmek parçaları var, babaanne için, toprağın altında yatarken, şayet ölmemişse, aç kalmasın diye. Kutuyu açıyorum. Ekmeğin bir kısmı yenmiş. Saçlarını gördüm. Saç tellerinin çoğu ağarmış. Onları bir kâğıdın üzerinde topluyorum kendim için. İbni Abdullah'ın odasındayım, yazıları okumaya çalışıyorum, kafam karmakarışık. İbni Abdullah geldi, ağzını yanaklarımla ağzım arasına dayadı, sakinleştim.

Wilmesdorf'taki yazı odasına girdim. İlk kez beni yanağımdan öpüyor. Annesi ona bir yün yelek örmüş. O, ben ve utanma duygusu yazı odasında oturuyoruz. Külrengi avluya bakan pencerenin perdesi kapalı.

"Bu kokuyu Arabistan'da prensesler kullanır, buyrun size getirdim," dedi İbni Abdullah, sonra defterimi açtı: "O kadar heyecanlıyım ki, sanki ben öğrenciyim." İbni Abdullah'ın yüzünde, dizlerinin üzerinde yürüyerek dilenen harfleri andıran bir şey vardı. "Bir ay önce nerede kalmıştık?" Uzun bir "Offf" çektim, sesim gitti bir vazoda duran uzun bir Japon dalına çarptı.

"Hadi işimizi zorlaştırmayın, okuyun."

O ki seni yarattı, düzgün hale getirdi, sana ölçülü bir biçim verdi
Senin parçalarını dilediği şekilde birleştirdi,
Heyhat, siz mahkemeyi yalanlıyorsunuz
Oysa üzerinizde hakiki bekçiler var,
Değerli yazıcılar,
Yaptıklarınızı bilirler.
Şüphesiz alnı paklar hakikaten binbir nimet içinde oturacaklar.
Günahkârlarsa cehennem ateşinde,

Mahkeme günü orada yanacaklar,
Bir daha da oradan çıkamayacaklar.
Mahkeme gününün ne olduğunu sen nereden bileceksin?
Ve gene mahkeme gününün ne olduğunu sen nereden bileceksin?
O gün kimse kimseye yardım edemeyecektir
Ve o gün hüküm sadece Allah'ındır.

"Tekrar burada olmanın şerefine benimle bir şeyler içer misin?" dedi İbni Abdullah.

Ağır ağır içtim. Şişe boşalırsa gitmek zorunda kalırım.

İbni Abdullah yüzüme bakmıyordu, ta ki sönene kadar muma baktı. "Işık, nasıl da eriyor ışık," dedi. Mum tamamen eridiğinde sadece kadehlere baktı, "O kadar susamışım ki, galiba susuzluğum hiç bitmeyecek," dedi. Sonra bir kaset koydu, bir adam Kuran okuyordu. Şöyleydi: Bir kalp bekliyor, sonra bir ateş geliyor, kalp ateşin içinde bir kurşun gibi eriyor, ateş sönüyor, kalp gene bir bütün olarak beliriyor, sonra ateş yine geliyor, kalp ateşin içinde eriyor.

Bu kalp sesi sustuğunda İbni Abdullah titremeye başladı, onu tutamıyordum, ellerim dilsiz harfler gibi dizlerimin üzerindeydi. "Sizi rüyamda gördüm, iki çocuk yatağı vardı, siz birinde yatıyordunuz, üstelik içine sığmıştınız. Öteki yatağa yatmamı söylediniz bana."

"Neye yormalı bunu?"

"Bilmiyorum," dedim ve uzun süre onun arkasında duran çini sobaya baktım. İbni Abdullah kendini kucağıma attı, iki gün öylece kaldık, hiç konuşmadık, yemek yemedik, öğrencilerine kapıyı açmadı, telefona çıkmadı, ilk cümlelerini iki gün sonra söyledi. "Yaşamak istiyorum, dokuz yıldan beri bu ülkede hiç yüzüm gülmedi, işte aşk bu, benim yanımda kalacaksın, hiç karşı çıkma, Allahım, itiraz istemiyorum, benim yanımda kalacaksın, çok acı çektiğini fark ettim."

İbni Abdullah yazı odasını bir perdeyle ikiye ayırdı.

Ben bir yarısında oturuyordum, o diğer yarısında Şarkiyat talebelerine Arap harflerini öğretiyordu, ders aralarında yazı odasının diğer yarısına gelip beni seyrediyordu, sanki çok nadir rastlanan bir çiçekmişim gibi gözlerimin içine bakıyordu, kalbinden kopan "ah"ın haddi hesabı yoktu. Yemek pişirdi, birlikte yiyoruz, sonra yazıları açtı, "Şimdi bunu öğreneceksin," dedi.

Ben sessizce çalışıyordum, perdenin arkasında onlar sesliydi, onların cümleleriyle benim cümlelerim birbirine karışıyordu.

Ben: "Şüphesiz tohumu da hurma çekirdeğini de yaran Allahtır."

Ötekiler: "Size karşı cimri ve kıskançtırlar, korku bastırdığında üzerine ölüm baygınlığı çökmüş kimse gibi..."

Ben: " ölüden diriyi çıkarır o, ve..."

Ötekiler: "... gözlerini belerterek sana baktıklarını görürsün..."

Ben: "... diriden de ölüyü çıkarır, işte Allah budur."

Ötekiler: "... ama korkuları geçince..."

Ben: "O halde nasıl ona yüz çevirirsiniz?"

Ötekiler: " iyiliğinizi kıskanarak sizi sivri dilleriyle incitirler..."

Ben: gecenin karanlığından sabahı yarıp çıkaran da odur, geceyi dinlenme için..."

Ötekiler: " bunlar iman etmemişlerdir, bu yüzden Allah..."

Ben: "... güneş ile ayı zamanı ölçmek için yaratmıştır."

Ötekiler: " onların işlerini boşa çıkarmıştır, bu ise Allah için çok kolaydır."

Bu yazı odasından çıkamıyordum artık. İbni Abdullah yazı derslerinden sonra akşam dışarı çıktı, perdeyi açtım, bu

camide yazılarla birlikte oturdum, yazılar halının üzerinde seriliydi, yanlarına uzandım, yazılar hiç susmadan birbirleriyle çeşitli seslerle konuşuyorlardı, içimde uyuyan hayvanları uyandırdılar, gözlerimi yumuyorum, aşkın sesi gözümü kör edecek, konuşmaya devam ediyorlar, vücudum tam ortasından kesilmiş bir nar gibi yarılıyor, kan ve pisliğe bulanmış bir hayvan çıkıyor. Yarılmış vücuduma bakıyorum dikkatle, hayvan yarılmış vücuduma yapışıyor, tükürükleriyle yaramı yalıyor, ayaklarımın altında taşlar vardı, bir denizin suları geri çekilmiş olmalı, taşlarla kaplı uçsuz bucaksız bir kara parçası kalmış geriye, taşlar parıltılarını yitirmişlerdi, bağırıyorlardı: "Su, su." Denizin nasıl bu hayvanın ağzından boşaldığını gördüm. Deniz ölü taşların üzerinden akıyordu, taşlar hareketlendi, su beni yukarı kaldırıyor, öylece yatıyordum, suyun gövdesi üzerinde uykuya daldım. Uyandığımda hava karanlıktı, ortada ne hayvan ne de deniz vardı, nereye gitmişlerdi. Sağ tarafıma döndüm, yazılar orada, halının üzerindeydi, duvardaki tespihler muazzam bir huzurla bakıyorlardı bana. "Ah" diye inleyişimden çıkan ateşi ancak İbni Abdullah söndürebilir.

"Burası çok huzurlu, öyle değil mi?" dedi İbni Abdullah. "Sen huzuru arıyorsun, güzelce dinlen, benim ders vermem lazım, işte çay."

Perde kapandı. Fırlayan kalbim tekrar yerine otursun diye çay bardağını kalbimin üzerine bastırdım. Yeni doğmuş sırılsıklam bir kuş gibiydim, çok sabırlı olması gereken bir kuş.

Dizlerimin üstünde oturduğum divan, bana anılarımı ver.

Ben bir kuşum. Ülkemden uzak diyarlara uçtum, çözülmemiş cinayetlerin işlendiği şehirlerin kenarındaki otobanlardaydım.

Perde açıldı.

"Fikrimin ince gülü
Kalbimin şen bülbülü
O gün ki gördüm seni
Ateşli dudakların
Gamzeli yanakların
Yaktın ah yaktın beni," dedi İbni Abdullah. "Bu bir şarkı."
"Bu da bir şarkı," dedim.

"Ben yürürem yane yane, aşk boyadı beni kane, ne akılem ne divane, gel gör aşk beni neyledi, derde giriftar eyledi, gah eserim yeller gibi, gah tozarım yollar gibi, gah coşarım seller gibi, gel gör aşk beni neyledi."

İbni Abdullah, "Bir şarkı daha söyle," dedi. İbni Abdullah üzerine bir eşofman giydi, ikimiz de yazı odasının bir köşesinde oturuyorduk, aramızda bir sini vardı: mezeler, rakı, şarap.

"Benimle aynı tempoda içiyorsun, ne güzel," dedi.

Saki, bana şarap getir, aklımı şarapla al, bu dünya boş, senin ellerinde gezinen bir şarap kadehi olayım, gölgem sadece senin yüzüne vursun. Ah delikanlı, bir huriden mi doğdun, aklım başımdan uçtu gitti, kirpiklerin kanımı içen oklardır, pak alnın benim lanetli denizim, insanın dizinde derman kalabilir mi, senin kara gözlerine bakınca, dudakların bir şey söyleyince, ölüleri bile yaşama döndürür.

İbni Abdullah: "Arapçayı ilk defa ne zaman duydun?"

Dedim: "Babam geceleri kalkıp radyoda Arap radyosunu arardı, oda karanlıktı. O zamanlar radyo büyük bir kutuydu, babam radyoda yeşil bir ibreyi bir sağa bir sola götürür bir Arap sesi arardı, buldu mu da gözlerini radyodan ayıramazdı, kim bilir belki de, gözlerini oraya dikmezse ses kaçıp gider diye. Bu sesler uykuma girerdi, babamı severdim. Babam bu seslerdi. O zamanlar, bu Arap şarkıcılar babamın en iyi dostları diye düşünürdüm, sadece bu da değil. Rakı şişe-

lerinin üzerinde bir resim vardı, iki adam oturmuş rakı içiyordu. Bu resimdeki adamlardan biri babam, diğeri de onun rakı arkadaşı Kambur Rıfat'tı, öyle sanıyordum ben; bazıları hayır derdi, birisi Atatürk, diğeri de başka bir bakan. Bense onun babam olduğuna inanmakta inat ederdim. Atatürk'ün ölüm günlerinde hançerim yırtılırcasına şiirler okurdum, ağlardım, ama o tuttu Arap alfabesini yasakladı, oysa buna hiç de mecbur değildi. Bu yasak kafamın yarısının kesilmesi gibi bir şeydi. Ailemin bütün isimleri Arapça: Fatma, Mustafa, Ali, Semra. Bereket versin, ben birçok Arapça kelimeyle büyümüş bir kuşağın ferdiyim." Hâlâ Türkçede bulunan Arapça kelimeleri arıyordum. İbni Abdullah'a sordum: "Biliyor musun bunları?"

Leb – Dudak

Duçar – Yakalanmış

Mazi – Geçmiş

Medyun – Borçlu

Yetim – Babası ya da anası ölmüş çocuk

"Evet," dedi İbni Abdullah, "ama biraz değişik geliyor kulağa."

Dedim: "Bu kelimeler senin ülkenden kalkıp benim ülkeme gelinceye dek yolda biraz değiştiler."

İbni Abdullah: "Hadi çarşaflarımızı yatağa serelim, odanın içi biraz soğuk, seni üşütmeyelim."

"Savaş gördüm, az kalsın genç bir İsrailli asker beni öldürüyordu. Biri beni kurtarmasaydı tahtalıköyü boylamıştım. Ama o bir tarafa düştü ve öldü. O anda elimle ağzımın üstüne vurmuşum. Birisi bana, kurtuldun, dedi. Senin yanında aklım o kadar karışık ki anlatamam, yaşam ipliğimin örülmüş saçlarısın, umarım, ucunu hiç bulamam." İbni Abdullah ayaklarını üst üste atıp benim ayaklarımın üzerine koydu:

"Sen, dua bahçesinde gül ağacımsın.

Dünyanın yüzüne yerleşmiş amber kokusu.

Sen bana bakarken
Sol omzuma bir kuş tüner ve
Uçup öteki omzuma tüner."

İbni Abdullah uykusunda konuşmaya devam etti: "Her işin başı sabır." Vücudumdaki İbni Abdullah'a dedim ki: "Bütün dünya biziz, o benim içime girmeyecek, çocuk yapmayacağız, birbirini öldüren kardeşler doğmayacak, şehir trenleri artık çalışmayacak, hiç kimse kendini şehir treninin önüne atamayacak, ölümün bile yorgunluklarını dindiremediği işçiler dünyaya gelmeyecek, ülkeler arasında ölümü arayan göçmenler olmayacak. Sadece biz varız, hayatımızı cesetlere borçlu olmayacağız, her ölü dirilere benzer ve dirilere ölüm sorusunu yöneltir. Filistin kurulmuyor da öldürülmüyor da. Lavabolar, ayaklı lambalar, masalar olmayacak, bütün kalemleri unutacağız."

İbni Abdullah uyandı; "Uyu artık, bütün gece uykusuz kaldın," dedi.

"Tükürüğünü ağzıma ver."

Verdi. Tükürüğü gümüş bir içecek. İçtim ve dua ettim: "Allahım, beni öldüren aşkla tanıştır, beni bir an bile aşkın öldürücü gücünden ayırma, bana yeterince yardım et, derdime derman ol, yani yaşadığım sürece beni aşk acısına bağımlı kıl, beni aşkın lanetinden koparma, lanetlenmek istiyorum, çünkü lanet beni istiyor."

"Şimdi dikkatimizi iyice topluyoruz ve çalışıyoruz," dedi İbni Abdullah.

"O gün geldiğinde, hiç kimse O'ndan izinsiz konuşamaz, onların içinde bedbahtlar da vardır, mutlu olanlar da. Bahtsızlar ateştedirler, orada ah edip inlerler. Gökler ve yer durdukça onlar hep orada kalacaklardır, Rabbin dilemesi müstesna, şüphesiz ki Rabbin dilediğini yapar."

Yazıyı pek iyi öğrenemiyordum çünkü vücudumdaki İbni

Abdullah'la hep başka kelimelerle konuşuyordum: "Sen, canımın içindeki can, hiç kimse sana benzemez, attığın adıma kurban olurum. Bakışlarınla baktın bana, senin bakışlarına kurban olurum. Sefil bir halde, saçlarım dökülmüş, inim inim inlemek istiyorum, bir bakışınla dilimi saçlarına bağladın. Çehrenin kölesiyim. Bu zinciri kırma, beni reddetme, aşkım, ben senin yüzünün kölesi oldum, söyle n'olur, ne yapayım şimdi ben, ne yapayım şimdi ben?"

"Sabırsızsın, dikkatini vermiyorsun," dedi İbni Abdullah. "Yazı seni affetmez."

İbni Abdullah defterimi aldı, hataları kendi gözleriyle görmek için defteri dizinin üstüne koydu ve dua eden bir insan gibi yazıya dikkatle baktı, bana sadece bir kez dikkatle baktı, o da küçük bir yastığı bacaklarımın arasına alıp uyluklarıma iyice bastırdığımda.

Vücudumdaki İbni Abdullah'a konuştum:

Kalbim uçmak istedi, kanat bulamadı, aşkım bir seldir, feryat figan ediyor, kalbim kendini yerden yere atıyor, ağlıyor, gözyaşlarını silecek bir el bulamadım, kendimi aşkın seline bıraktım, aşkımın diline bir sözlük bulamadım. Bülbül gibi konuştum, gül gibi sararıp soldum. Bu bir keder, bir çığlık, öyle hür, öyle hür.

Sonra bir şarkı daha geldi.

Korkma ölüyorum diye. Ölmeden önce onu bir kez daha görmek istiyorum, onun yüzü, benim yüzüm, aramızda ay, ben bahçedeyken dallar ağlıyordu, sevgilimi gördünüz mü yıldızlar, aylar, belki şimdi o ağlıyor, ah çekip duruyordur, başı dumanlı dağlar bir yol verin bana, ona gitmek istiyorum – ölüm ucuzdur derler.

İbni Abdullah: "Eğer iyi çalıştım diye düşünüyorsan, mutlaka en az iki yüz elli kere daha kelimeleri tekrarlamalısın, eğer bugün sabırla çalışırsan, burada geçireceğim gecemi," dedi.

Sadece kendi yazımı değil, aynı zamanda perdenin arkasında konuşulan kelimeleri de öğrendim, sonra gene Türkçe bir şarkı geldi, Arap kelimelere karıştı.

Kuran: "O gün geldiğinde hiç kimse konuşamayacak."

Türkçe şarkı: "Hayatım boyunca senin saf aşkını kalbimde saklayacağım."

Kuran: "O'ndan izinsiz."

Türkçe şarkı: "Aşkını hiç kirletmeyeceğim, beni ateşe atsalar bile."

Kuran: "Bahtsızlar ateştedirler."

Türkçe şarkı: "Bin yıl sinende yatsam bile bıkmayacağım."

Kuran: "Gökler ve yer durdukça onlar hep orada kalacaklardır."

Türkçe şarkı: "Seninle geçirdiğim bir geceyi ömrüm boyunca yaşatacağım."

Kuran: "Rabbin dilemesi müstesna, şüphesiz ki Rabbin dilediğini yapar."

İbni Abdullah yanımda çocuğunun üstünü güzelce örtmüş bir anne gibi yatıyordu. "Güvercin topuklu güzelim," dedi.

"Babaannemin bana anlattığı bir şeyi sana anlatayım mı?"

"Evet, anlat."

Bir varmış bir yokmuş, bir ülkede bir kız varmış, her gece bir kuş gelir camını tıklatırmış; "Kırk gün bir ölünün başını bekleyeceksin," dermiş. Kız kalkmış bu kuşla beraber gitmiş, bir eve gelmişler, kız bir odaya girmiş, orada bir ölü yatıyormuş, çok çok güzel bir adam, ayın öndördü gibi güzel bir adam. Kız oraya oturmuş, bu ölünün başında beklemiş. Otuz dokuz gün geçmiş, kırkıncı gün başka bir kadın gelmiş camı tıklatmış: "Bu aşk şurubunu satın alın, çok sevileceksiniz." Kız pencereyi açmış, şurubu içmiş, içer içmez oracıkta bayılmış. Öteki kadın ölünün yanına oturmuş, ölü adam

gözlerini açmış, başucunda bekleyen kadını görünce, "Kırk gün başımda sen mi bekledin?" diye sormuş. Kadın, "Evet, burada gördüğün kız benim hizmetçimdir, bir Çingene," demiş. Adam bu kadınla evlenmiş, kırk gün kırk gece düğün yapmışlar. Kız hizmetçilik ediyor, geceleri adamla kadının sevişirken çıkardığı seslere kulak kabartıyormuş. Gel zaman git zaman adam bir gün şehre gitmek istemiş, "Şehirden sana ne getireyim?" diye sormuş kıza. "Bir sabır taşı ve keskin bir bıçak," demiş kız. Ne hindistancevizi yağı ne de elbise. Adam onun istediklerini getirmiş, kapının arkasına gizlenip içeriyi dinlemiş. Kız sabır taşını almış, sabır taşına kırk günlük bekleyişini anlatmış, sonra taşa sormuş: "Sabır taşı, sabır taşı, sen bütün bunlara dayanır mıydın?" Sabır taşı üfleyip püflemiş, şiştikçe şişmiş, en sonunda bin parçaya ayrılmış. Kız bıçağı almış, kalbinin üzerine götürmüş. "Demek öyle olmuş ha," demiş adam. Öteki kadına kırk katır mı yoksa kırk satır mı istersin diye sormuş, kadın, "Kırk satırı ne yapayım, sen bana katırları ver, annemin babamın yanına giderim," demiş. Adam kadını katırların kuyruğuna bağlamış ve kadını dağlara doğru sürmüş. Kadının her bir parçası dağda kalmış, böylece adam kızla baş göz olmuş.

İbni Abdullah: "Biliyor musun, Arabistan'da uzun süre yaşlı insanlarla beraber yaşadım. Bir şekilde tembelleştim. Yirmi sekiz yaşındaydım, komşu kadın beni dua etmeye çağırdı, dua etmek için gömlek kollarımı aşağıya kıvırdım. Komşu kadın odanın anahtarını pencereden dışarı attı ve bakireliğimi bozdu; odanın içinde dört döndüm, ama o beni kolumdan tutup yakaladı. Peki senin ilk deneyimin nasıldı?"

"Berlin'de yürüyordum, Benno Ohnesorg öldürülmüştü, Türkiye'den topal bir komünist geldi, İşçi Partisi için bizi harekete geçirmek istiyordu, sinemadaydım, o da aynı fil-

mi seyrediyordu, Eisenstein'ın filmiydi, *Aleksandr Nevskiy*, orada düşündüm, bu gece kendimi bu bakire tenden kurtarmalıyım, adam komünist, topallıyor, onunla yatarım, beni rahat bırakacaktır. Sonra beni Café Kranzler'de çay içmeye davet etti, hep saate bakıyordum, son metronun gitmesini istiyordum, sonra metro gitmişti, evde küçük bir rakı şişesi olduğunu söyledi, Türkiye'den getirmiş. Ertesi sabah benim bakire olmadığımı söyledi bana, otobüste kan geldi, güldüm otobüste, belki de onun politik kariyerini mahvedeceğimi düşündü. Onun kariyerini generaller mahvetti."

İbni Abdullah ayaklarını üst üste koyup ayaklarımın üstüne attı, uyudu.

Rüya gördüm, büyük bir dükkânın zilini çalıyorum, İbni Abdullah kapıyı açıyor, dükkânın duvarında bir film oynuyor. Bir kadınla bir erkek yatakta sevişiyorlar, başlangıçta her şey halim selim, sonra iki el beliriyor, eller kadının vücudunu bir baltayla ikiye yarıyorlar, kadının belinden yukarısı hareket ediyor, belinden aşağısı kıpırdamadan öylece yatıyor.

Uyandım, "Allahım, ne olursun bana iki kanat ver ya da beni bir kuş yap; ya kalbimi taşa çevir ya da bana bir sabır taşı ver," dedim.

İbni Abdullah mışıl mışıl uyuyordu, erkek ve kadındı, çocuğunun üzerini güzelce örtmüş bir anne gibi yatıyordu gene, çükü bir kalp gibi nefes alıyordu. Uykuda.

Ne yapacağımı bilemiyordum, geceleyin bir sayfanın üzerine ağladım, sayfanın arkasına şunları yazdım: *İbni Abdullah, sayfayı ters çevir, boş yaprağa bak; orada benim gözyaşlarımı göreceksin.*

İbni Abdullah bunu okudu: "Aman Allahım, aman Allahım. Görmüyor musun, Allah geceyi gündüze bağlayıp katar, gündüzü geceye bağlayıp katar. Güneş ile ayı emre ama-

de kılmıştır. Her biri belli bir vakte kadar akıp gider. Allah ne yaptığımızdan haberdardır."

Aşk hafif bir kuştur; bir yere kolay konar ama zor kalkar.

Gene odanın bir köşesinde İbni Abdullah, diğer köşesinde ben uzanmıştım, aramızda rakılı meze tepsisi. İbni Abdullah anlattı: "Annem hep, oğlum İbni Abdullah bir Kuran sayfası gibi temizdir derdi. Zeliha ile Yusuf peygamberin hikâyesini bilir misin?"

Zeliha Mısır'da zengin bir adamla evliydi, kocası Yusuf'u köle pazarından satın alıp eve getirdi, dedi ki, kadın, biliyorsun çocuğumuz yok, bu çocuğa gözün gibi bak.

Yusuf orada yemek yedi, giyindi kuşandı, büyüdü, ayın ondördü gibi güzel bir adam oldu. Zeliha Yusuf için yanıp tutuşuyordu. Bir gün kapıların hepsini kapadı, ansızın Yusuf'un karşısına dikildi.

"Yusuf, yüzün ne kadar güzel."

"Allah böyle yaptı, Allah'a şükür."

"Saçların ne kadar güzel."

"Neylemeli, mezarda çürüyecekler."

"Gözlerin ne kadar güzel."

"Bunlarla Allahıma bakıyorum."

"Yusuf, gözlerinle bana bak."

"Gözlerimin öteki dünyada kör olmasından korkarım."

"Yusuf, ben sana yanaştıkça kaçıyorsun."

"Allah'ın yakınında olmak istiyorum."

"Yatağıma gel."

"Yorganlar beni Allah'ın gözlerinden saklamaz."

"Bahçenin suya ihtiyacı var. Sula onu."

"Bahçenin sahibi var."

"Ateş var burada, söndür onu."

"Ateşten korkarım."

"Yusuf, seni cellada veririm."

"Ağabeylerim de aynısını yaptılar."

Yusuf kaçtı, Zeliha peşini bırakmadı, gömleğini arkadan yakaladı, gömlek yırtıldı, o anda kocası çıkageldi. Zeliha, "Bak, ailene kimin kötülük etmek istediğini kendi gözlerinle gör," dedi kocasına. Ama kocası gömleğin arka taraftan yırtılmış olduğunu gördü; "Kadın, Allah'ın önünde diz çök, günah işledin," dedi. Komşu kadınlar, zengin bir kadın nasıl kölesine âşık olur diye dedikodu yaptılar. Zeliha, "Onlardan intikamımı alacağım," dedi. Bir gün bütün kadınları çağırdı, masada yok yoktu, her renkten türlü türlü meyve vardı, Zeliha kadınların eline birer bıçak verdi. 35 kadındılar. Hepsi de meyve soymaya başladı. Zeliha Yusuf'u çağırdı, Yusuf geldi ve odanın bir köşesinde bekledi. 35 kadın onun güzelliğini gördü, gözlerini Yusuf'un yüzünden ayıramadılar, bıçakla ellerini, parmaklarını kestiler. Kadınlar: "Affet bizi Zeliha, bu bir insan değil, bir melek, meleklerin en güzeli." Zeliha, "Gördünüz, bana hak verdiniz, eğer beni sevmezse zindana atılacak," dedi. 35 kadın Yusuf'a dedi ki, Zeliha'ya evet de; Yusuf evet demedi. Yusuf yıllarca zindanda kaldı, ama şerefine toz kondurmadı, hapisten çıktı, hatta maliye nazırı oldu, Zeliha'nın kocası ölmüştü, ancak o zaman Zeliha Yusuf'un karısı olma şerefine nail oldu.

İbni Abdullah şu cümleleri söyledi:

"Ey iman edenler, mümin kadınlar hicret ederek size geldiklerinde onları imtihan edin. Allah onların imanlarını daha iyi bilir, eğer onların inanmış olduklarını anlarsanız, onları kâfirlere geri göndermeyin."

"Türkçede gene Arapça kelimeler aradım, biliyor musun bunları?"

İntizar – İlenmek
Muzdarip – Yüreği yanmak
İnkıta – Kesilme
İkbal – Lütuf
İhtiyatkâr – Temkinli

İhya – Diriltme
İkamet – Oturma
İkram – Saygıyla ağırlama
Hasret – Özlem
"*Geduld*'a ne diyorsunuz?" diye sordu İbni Abdullah.
"SABIR."
"Biz SABR," dedi İbni Abdullah.
Ayaklarını üst üste atıp benim ayaklarımın üzerine koymadan önce onun atletini yukarı sıyırdım, göğüslerimi sırtına yapıştırdım. İbni Abdullah, "Ah" dedi doğuran bir kadın gibi. Eşofmanını çıkardım, seviştim onunla. Boşaldığında, elleriyle ağzına vurduğunu gördüm, tıpkı İsrailli ölü askeri gördüğünde yaptığı gibi, ölüyü gördüğünde ellerini aniden ağzına vurduğunu anlatmıştı bana. Ara vermeden konuştu:
"Sevdiğim kişi, canımın içindeki can, kalbime sormadan duydun cevabımı. Dünyayı süsleyen güzelliğini bana verdin, nazlı nazlı yürüdün vücudumda.
Ay parçası, benim mübarek Allahım.
Nasıl bir maharet, senin ağzın, benim ağzım,
Bu hasretimi daha da büyütüyor,
Bırak beni, bırak bu seveni,
Perişan olmak istiyorum."

Sabah İbni Abdullah, "Senin burada olman beni öyle heyecanlandırıyor ki, odada kalamıyorum," dedi. O çıktı gitti, bense gene yazı odasından çıkamıyordum. Öylece oturuyordum; yazıların gözüne bakıyorum, yazılar da benim gözüme bakıyor. Aşk hafif bir kuştur, bir yere kolay konar ama zor kalkar, dediğimde başlarıyla evetlediler.

Ben topraktan yaratıldım, sen beni insan haline getirdin, sana giden yol, hamdolsun en güzel yoldur, bütün sular sana akmak ister.

Bana getirdiğin aşk asla benden keder görmesin, asla senin kalbine geri dönmesin, aşkın asla benim yüzümden yüzünü toprağa sürüp ağlamasın, benden yakınmasın.

İbni Abdullah geldi, bana yemek pişirdi, sonra gene gitti, hem de yemek yemeden. "Sana güzel bir öğlen diliyorum," dedi. Dedim: "Bu çok Almanca."

"Buna rağmen sana güzel bir öğlen diliyorum," dedi. Gitti.

Vücudumdaki İbni Abdullah'la konuştum: "Aşk ateşten bir gömlektir. Kalbimin üzerine bir taş bas. Sevgilim kaşlarının beni yaktığını görsün diye ağzım hangi dilden konuşsun. Bir âşıkla bir delinin ortak bir yönü vardır: İlki gülmez, ikincisi ağlamaz."

İbni Abdullah, "Bu gece birlikte yiyip içeceğiz," dedi.

Gene yazı odasının bir köşesine uzanmıştı, ben öteki köşesine, sıkça bana rakı uzatıyordu: "Susuzluğumu dindiremiyorum," dedi.

"Arapça *Musalla* ne demek?"

"Dua etmek için bir yer, mesela ölülerin üzerinde yattığı taş, *Musalla Taşı*'dır."

"Bizde de öyle. *Muska* ne demek?"

"Tılsımlı söz."

"Bizde de öyle. *Esrar* ne demek?"

"Sırlar."

"Bizde de öyle. *Evham* ne demek?"

"Hüsnü kuruntu."

"Bizde de öyle. *Mücamele* ne demek?"

"Karşılıklı güzel geçinme."

"Bizde de öyle. *Mutena*?"

"Özenli."

"Bizde de öyle. *Mübrem*?"

"Acilen gerekli olan."

"Bizde de öyle. *Muzmahil*?"

"Tamamen yok edilmiş."

"Bizde de öyle. *Musalaha*?"

"Barışma."

"Bizde de öyle. *Muvacehe*?"

"Yüzleşmek."

"Bizde de öyle. Peki *Leb*?"

"Dudak, bunu daha önce de sordun," dedi İbni Abdullah, başka bir yatağa uzandı, aramızdaki perdeyi çekti. Perdenin arkasında ağladım; "Neden?" dedim.

İbni Abdullah, "Vücudum hasta. *Duçar,* hasta," dedi.

Dedim: "Odadan çıkar giderim o zaman."

"Evet, aynı Almanlar gibi, seks yoksa, çüüs," dedi.

Hüngür hüngür ağlamaya başladım: "Canını yaktım," dedim. Açık saçlarımdan, çıplak tenimden utanıyordum, yazı odasının bütün renkleri utançtan bağırıyor diye düşündüm.

"Arapça utanma ne demek?"

"*Ar,*" dedi İbni Abdullah, perdeyi açtı, ayaklarını gene üst üste koydu, onları da benim ayaklarımın üstüne: "Bırak başın göğsümde ağırlaşsın, uyu. Türkçe göğüs ne demek?"

"*Sine.*"

"Arapçada da öyle. Uyu."

Sabah yazı odası bir hasta yatağıydı. İkimiz de hastalanmış bir halde ipek kumaşların üzerinde yatıyorduk. Öğrencilerine kapıyı açmadı, iki sandalye getirdi, oturduk. İbni Abdullah dedi ki:

"Konuşacağız."

İbni Abdullah konuştu:

"Dinle, *Merhamet*, Türkçe ne demek *Merhamet*?"

"Acımak."

"İyi, *Merhamet*, acımak. Sen çok güzelsin, ama ben kutsal aşkı istiyorum, saf aşkı. Seninle yatmaya devam edersem, vücudum değişecek, işimi kaybedeceğim. Bilmiyorsun, Şarkiyat okuyan bir kadın var, bana en ince ayrıntısına kadar is-

min i halini, e halini soruyor. Vücudum çıldırdı, böyle içime girmeye devam edersen en geç bir ay içinde işimi kaybederim, fakir bir adamım ben. Sen öyle hafifsin ki, kuşların kaybettiği şey gibi, neydi o?"

"Tüy."

"Bazen tüy gibi bir kadınsın, o derece hafif, bazen aynı anda on kadın gibisin, bense yarım bir adam. Almanya'ya ilk geldiğimde dört yüz mark kazanıyordum. İki yıl Arabistan'a gitmedim. Sonra gittim, teyzem suratıma okkalı bir tokat attı, burada öyle uzun kaldım diye."

"Teyzene yazacağım, Arabistan'a gittiğinde, suratına bir tane daha indirsin diye."

İbni Abdullah güldü: "Türk kadınları seks delisi."

"Neden öyle diyorsun?"

"Çok açlar, bütün Şarklı kadınları kastediyorum. Avrupalılar gibi serbestçe seks yapamıyorlar, öyle değil mi?"

"Annene yazacağım, Arabistan'a gittiğinde, seni bir güzel dövsün."

İbni Abdullah güldü: "Sekizden on ikiye kadar bir budala gibi oturup Almanca çalıştım, sonra öğlen yemeği pişirdim, sonra parkta kırk dakika yürüdüm, sonra Almanca öğrenmeye devam ettim. Birbirimizi uzaktan kutsal bir aşkla sevemez miyiz, yürümez mi o zaman bu aşk?"

"Vücutlar birbirini unutursa, ruhlar da birbirini unutmaz mı?"

"Ben unutmam."

"Susan bir vücutla nasıl yürüyeyim ki?"

"Ama görüyorsun ki, şimdi yazıyı doğru dürüst öğrenemiyorsun."

Dedim: "Bütün yazıları yırtacağım." İbni Abdullah, "Eğer bunu yaparsan, kendimi ilk göle atarım. Ben kutsal aşkı istiyorum," dedi. İbni Abdullah elimi aldı, dedi ki: "Kederli elini kalbimin üzerine koyarak yüzündeki nuru semaya bırakı-

yorum. Bu dünyada ayağının bastığı bu mukaddes yere, sultanım, gizlice yüz sürerim."

Sonra İbni Abdullah beni odaya kilitledi, gitti.

Gitmişti. Nöbetçileri, kelimeleri odada duruyordu, bazıları dizlerinin üzerinde oturuyordu. Bir dilin attığı düğümleri dişler açamaz. Onun odada oturan kelimelerinden ilk kez korktuğum için, dedim ki, onu kutsal bir aşkla seveceğim. Harfleri öğrenmeye devam edeceğim. Bir sayfa açtım. Yazıda yaydan bir ok çıktı. İşte orada bir kalp, ok gitti, kalpte durdu, bir kadın gözü kirpiklerini kırpıştırdı. Şimdi kadının bir gözü kör oldu, bir kuş uçuyor ve okun gittiği yol üzerinde tüylerini döküyor.

Çalışamıyordum. Avludaki birine yazı odasının anahtarını attım, gelip kapıyı açtı. İlk kez bu odadan dışarı çıktım. Dışarıda, büvette ilk haberi okudum: "Rio'da ölüler uzun süre sokakta yattı – çok az cenaze arabası."

Tam kırk gün yazı odasında kalmıştım. Vücudumdaki İbni Abdullah'la, elimde gazete, otobanın kenarına gittim. Arapça yazıları otobana fırlatıp attım.

Yabancı bir dilde kelimelerin çocukluğu yoktur. Sonra Tren Garı Misyonu'na[1] gittim. Çok sert bir yatağa ihtiyacım vardı. Yatak beni öyle uğraştırmalıydı ki, yataktan başka bir şey düşünmemeliydim. İnşallah elli tane sokucu sivrisinek, pire, bit de vardır.

Rahibeler bana çay verdi, insanlar tuvalete gidiyordu, masa uzun, ışık hep açık ve çok parlak.

İçimdeki İbni Abdullah'ı bayıltmak istiyordum. Hiçbir şey yemedim, hiçbir şey içmedim. Kudamm'a gittim, Arapları artık bir, iki, üç diye saymıyordum... 66'dan başladım, geri saydım; 65, 64, 63, 62, 61... sıfıra kadar. Tren Garı Misyonu'na yeni bir kadın geldi, öteki yatağa, uyuyor.

1 Tren garlarında bulunan bir hayır kurumu – ç.n.

Dedem şöyle derdi: "*Rüzgâra tüküren, yüzüne tükürür.*"

Rüzgâra tüküren kendi yüzüne tükürür. Bir de şöyle derdi: "*Dedesi koruk yer, torunun dişi kamaşır.*"

Dedesi ham üzüm yer, torunun dişi kamaşır.

Bir de şöyle derdi:

"Dünyada kadim bir alışkanlık var,
Hazine bulmak isteyen, ejderhayı devirmelidir.
Yar isteyen, acılara göğüs germelidir.
Yar sevgisini gösterirse,
Önce sevdiği tarafından imtihan edilir.
Adam kadının kahrını çektiğini görürse,
İşte o zaman çektirdiği aşk işkencesini azaltır.
Yok eğer kahrını çektiğini görmezse,
Onu aşk ağacının altında yalnız uyutur."

İlk kez İbni Abdullah'ın kapısının önünde durduğumda üç kelime vardı annedilimde. *Görmek, kaza geçirmek, işçi.* Dedeme gitmek istiyordum, anneme ve annedilime giden yolu bulabileyim diye. Dedeme âşık oldum. Aşkı anlamaya çalıştığım kelimelerin hepsinin çocukluğu vardı.

Leb – Dudak
Duçar – Yakalanmış
Mazi – Geçmiş
Medyun – Borçlu
Maytap – Havai fişek
İntizar – İlenmek
Muzdarip – Yüreği yanmak
İnkıta – Kesilme
İkbal – Lütuf
İhtiyatkâr – Temkinli
İhtizar – Can çekişme
İhya – Diriltme

İkamet – Oturma
İkram – Saygıyla ağırlama
Hasret – Özlem
Sabr – Sabır
Musalla taşı – Ölü taşı
Muska – Tılsımlı söz
Esrar – Sırlar
Evham – Kuruntular
Mücamele – Karşılıklı güzel geçinme
Mutena – Özenli
Mübrem – Acil gerekli olan
Muzmahil – Tamamen yok edilmiş
Muvacehe – Yüzleşmek
Merhamet – Acıma
Sine – Göğüs

Bu kelimelerle Tren Garı Misyonu'ndan çıktım. Dedim ki kendi kendime, kaza geçirmiş gibi görünen bir insan görürsen eğer, onunla konuş. Bir kızdı bu, bir park bankında oturuyordu, elinde hardallı havuç salatası vardı, ağlıyordu.

"Neden ağlıyorsunuz?"

"Thomas," dedi.

Sonra hardallı havuç salatasını yedi bitirdi. "Tamam iyiyim," dedi, ikimiz beraber sigara içtik, anlattı:

Çok güzel bir gündü, ne yapıyordum, annemle beraber sokaktaydım, ne yaptığımı bilmiyorum, ama ıvır zıvır bir şeyler yapıyordum. Saat on ikide eve gittim, o evde oturuyordu, hâlâ evde oturuyordu, evet, hah şimdi biliyorum, ona bir mayo hediye ettim, onu denedi. Merdivenlerden yukarı çıktım, o aşağıdaydı, işte o anda mayoyla odada hoplayıp zıplıyordu. Ona dedim ki, beni Goya sergisinden al, dedi ki, ha tabii, Goya. Gelmedi. Saat akşamın sekiziydi, ortalık aydınlıktı, hava biraz soğuk, ama güzeldi. Avluya geldim, odanın penceresi beyaz kâğıtlarla kapatılmıştı, belki re-

sim çizmiştir, diye düşündüm. O anda sevindim, beni almaya gelmedi diye duyduğum aşırı öfke yatıştı. Kapıyı açtım, kapı kilitliydi. Beni almaya gitmiş diye düşündüm, kilidi açtım, açık kapının önünde durdum, odanın içi karanlıktı, işte o zaman onu merdivenden aşağı inerken gördüm, merdivenden aşağı iniyor, diye düşündüm, sonra bir de baktım, merdiven tırabzanı onun önünde değil, merdiven tırabzanı onun arkasındaydı, bak sen, evde çok duruyor diye uçmayı öğrenmiş, diye düşündüm o zaman, uçmayı öğrenmiş diye düşündüm. Ne güzel uçuyor, diye düşündüm, sonra boynundaki ipi gördüm, dışarı çıktım, ilk düşüncem, öldü, artık yok o, hemen biriyle yatmalıyım, yardım çağırmalıyım, polis, hiçbir pencere açılmadı, sonra iki çaresiz polis geldi. İpini kendi örmüştü, bana bunu polisler söyledi. Yarım şişe şarap, dört tane sigara içmişti, yerde bana yazdığı mektup duruyordu, pakette dört tane sigara daha vardı, Marlboro, bu da beni hayrete düşürdü. Neden bunları içmemişti ki. Yaşarken sıkça ninesine giderdi, temizlik yapardı, yani dedesinin odasında, dedesinin sandığında eşelenir dururdu çokça, bir şey bulmak istiyordu otuzlu-kırklı yıllardaki geçmişe dair.

"Almanya'da ne yapıyorsunuz?" diye sordu kız.

Dedim: "Ben kelime toplayıcısıyım." İbni Abdullah'ı, ruhumun içindeki ruhu düşündüm ve annedilimde bir kelime daha anımsadım: "*Ruh – Ruh,* Seele demektir."

"Seele, *Ruh* demektir," dedi kız.

KARAGÖZ ALAMANYA'DA

Bir zamanlar bir köy vardı, bu köyün bir çeşmesi, hocanın günde beş kez çıkıp ezan okuduğu yeşil bir minaresi vardı. Bu köyde bir adamla karısı yaşıyordu. Kadının karnı burnundaydı. Köylü çok fakirdi. Yan yana uyudukları kocaman alacalı bir yatakları vardı. Köpeklerin havladığı bir gece, hamile kadın rüyasında kocasını komşunun elma ağacından elma çalmaya yeltenirken gördü. Köylü elmalara taş attı, ıslık çaldı, ama elmalar yere düşmedi. Hamile karısının sırtına çıkıp bir elmaya uzandı. Elmayı karısına verdi. Tam bir tane de kendim için koparayım derken birkaç elma yere düştü, ağacın sahibi eşek üzerinde çıkageldi, "Oo maşallah! Maşallah! Aman nazar değmesin, ne yapıyorsun orada?" diye sordu köylüye. "Ben bir bülbülüm, bu ağaçta şakıyorum," dedi köylü. "E şakı o zaman, şakı da görelim," dedi elma ağacının sahibi. Köylü biraz şakıdı. Ağacın sahibi, "Böyle bir bülbül hiç görmedim. Nasıl bir bülbülmüş bu?" dedi. "Ya komşu, toy bir bülbül işte böyle öter," dedi köylü. "İyi, benim de sesim güzeldir," dedi elma ağacının sahibi ve hırsızlık yapan köylünün babasına gitti. Köylünün ba-

bası o sırada bağrındaki bitleri kırıyordu. Elma ağacının sahibi köylüyü babasından köle niyetine satın almak istiyordu. Bu ikisi doğrudan değil de deyimlerle, atasözleriyle pazarlığa tutuştular. Elma ağacının sahibi hırsızlık yapan köylünün babasına, "Beri bak gardaş, de hele, Kadersiz Ahmet, bu ağaç benim değil mi?" diye sordu. Hırsızlık yapan köylünün babası, "Allah Allah! Doğduğundan beri senin!" diye cevapladı. Elma ağacının sahibi, "Beri bak hele gardaş, senin oğlun şeytanın askeri. Şeytanla beraber bir bulutun üzerine binip rahmetimi yer," dedi. Köylünün babası anlamazlıktan gelerek bir deyim buldu: "Geçen yıl yakamda bir bit buldum, Allah rızası için ona ilişmedim. Gel gör ki, bugün hâlâ açlıktan nefesi kokuyor." O kadar yoksulum ki, giysilerim bir biti bile doyuramıyor demek istiyordu yani. Elma ağacının sahibi: "Beri bak hele, nerede bir ev varsa, orada bir de komşu vardır. Bak hele, komşu komşunun külüne muhtaç olmasaydı, Allah bizi aynı dağın tepesinde yaratmazdı." Hırsızlık yapan köylünün babası pazarlığı sürdürmek için gene bir deyim buldu: "Vermeyince Allah, kul ne yapsın? Sakalımdan bir tutam alıp bıyığıma ekliyorum. Bıyığımdan bir tutam alıp sakalıma ekliyorum. Yetmiyor." Ben yoksul biriyim, ama üç kuruş parayla geçinmeye çalıştığım halde bir türlü yoksulluktan kurtulamıyorum demek istiyordu yani. Bir taraf hep açıkta kalıyordu. Elma ağacının sahibi, "Beri bak hele, kışın gürlemezse yağmur da yağmaz," dedi. Baba başka deyim bulamadı. Ama elma ağacının sahibi anında yenisini buldu: "Beri bak hele, değirmende gezinmeyen una da belenmez." Hırsızlık yapan köylünün babası, "Ne kadar?" diye sordu. Elma ağacının sahibi ödemeyi babanın bacağına bir koyun bağlayarak yaptı.

Hırsızlık yapan köylü hâlâ komşusunun elma ağacında oturuyordu, olup bitenleri ağaçtan seyretti. Demek babası onu bu fiyata elma ağacının sahibine satmıştı ha. Fakat o

sırada mopet üzerinde bir üçüncü adam çıkageldi, o da bir deyimle pazarlığa girişti. Bu bir tefeciydi. "Bekle hele, Ahmet Efendi, bekle. Laf lafı açar, laf da götü açar," dedi babaya. Elma ağacının sahibi, "Beri bak hele, bir el diğerini yıkar, iki el bir komşunun yüzünü yıkar," dedi tefeciye. "Çölde ne su vardır ne de sabun Mehmet Efendi," diye cevapladı tefeci onu. Sonra babaya dönüp, "Bir pabucu bir taşla mı değiş tokuş ediyorsun, Ahmet Efendi? Alamanya nedir bilir misin Ahmet Efendi?" diye sordu.

Sonra babaya bu diyarı anlattı. Eğer ağaçtaki oğlunu oraya gönderirse, sadece bir değil, pattadanak 25 oğlu birden olacaktı, çünkü bu yabancı ülkede para bu köydekinden 25 kat daha değerliydi.

"Bir mark 25 lira eder.
Bir oğul 25 oğul eder.
Bir oğul 25 tarla eder," dedi.
"Ne istiyorsun?" diye sordu baba ona.
"Tarlanı,
oğlun da alır parasını,
böylece Alamanya'ya bir yiğit gider,
yakında sana 25 tarla eder."

Yoksul babanın bir parça toprağı vardı. Tefeci ona oğlu için yol parası verdi, karşılığında bu toprağı aldı.

Sabah olmuştu. Köylü ve hamile karısı uyandılar. Hamile kadının rüyası bitmişti. Ortada ne bir elma ağacı sahibi ne baba ne de mopete binmiş bir tefeci vardı. Başka birkaç köylü sobanın etrafında oturmuş çay içiyor, burun karıştırıyor, gökyüzüne bakıyordu. Bekleşiyorlardı. Hamile kadın köy çeşmesine gidip yüzünü yıkamak istedi. Orada yaşlıca iki kadın vardı. Yaşlı bir kadın hamile kadına cigarasından bir fırt verdi. "Çek içine çek, yüreğindeki yangını söndürür, kalbini tekrar yerine koyar," dedi. Yaşlı kadın kendi kocası-

nın da büyük şehre çalışmaya gittiğini, yedi yıl geri dönmediğini anlatmaya koyuldu.

Sonra köylünün amcası geldi, hamile kadının rüyasındaki babanın hık demiş burnundan düşmüştü, bir tek sakalı yoktu.

Aslında hırsızlık yapan köylünün babası yoktu, bir bu amcası vardı. Bu amca köylüye ucunda bir çıkın bağlı bir değnek verdi, çıkının içinde yolluk olarak ekmek peynir vardı. Amcası Alamanya yolculuğu için köylüyü tıraş etti. Kadın su getirmeli, sabun getirmeli, havlu getirmeliydi. Adamlar için koşuştururken bir yandan da kendi eşyalarını denkleştiriyordu. Zira kocasının onu da yanında götüreceğini sanıyordu. Ama köylü ala ala eşeğini yanına aldı. Kadın artık köyde, amcanın evinde kalmaya mahkûmdu. Kocasının tekrar dönüp dönmeyeceğini bilmiyordu; meçhul bir yolculuğa tek başına çıkmasını protesto etmek için elma ağacına çıktı. Hem kocasının hem de 25 yeğene sahip olacak diye kocasını Alamanya'ya gönderen amcanın kafasına elma atıyordu. Kocası hamile karısına bir tosbağa hediye etti, kadın ağacın tepesinde tosbağayla birlikte sustu, köyden çıkıp giden kocasının ve diğer adamların ardından öylece bakakaldı. Herkes gittiğinde, köy ölmüştü sanki.

Şimdi köylü eşeğiyle birlikte yollara düşmüştü. Bu eşek çok akıllıydı, çünkü konuşabiliyordu. Çok güzel gözleri vardı. Güzel bir gündü. Güneş ışıldıyor, cırcır böcekleri cırlıyordu. Köylü susadı. Bir testi gördüler, içmek istediler, ama testinin içi kupkuruydu. Testiden ölü bir yılanla taşlar döküldü. Aniden yer yarıldı, yarı çıplak bir adam bir bel küreğiyle delikten toprak çıkardı. Toprakla beraber taşlar ve bir antika testi havada uçuştu. Yarı çıplak adamın ağzını bıçak açmıyordu çünkü define ararken konuşursa define ayaklanıp kaçar gider diye düşünüyordu.

Köylü, "Huu, huu," diye seslendi ona.

Define avcısı, "Ses etme be, defineyi rahatsız ediyorsun, korkup kaçacak şimdi, seni kâfir seni, ses etme kâfir," dedi.

Eşek, "Huu, sen define sarrafı mısın? Hazineyi kim kaybetmiş ki sen bulasın?" dedi ona.

Defineci, "Kâfir, kısmetimi engellediğini bilir misin? Al işte, gitti caanım hazine. Onu kaçırttın. Hazinemi isterim," dedi.

Köylü, "Babacığım, serçe gibi cikcik ötüp durma. Benim o, senin hazinen benim," dedi.

Köylü yarı çıplak adama uzaklardaki zengin ülkeden her türlü defineyi arayıp bulan bir makine getirmeye söz verdi. Köylüyle eşeği yine yola koyuldular. Defineci arkalarından sövüp saydı. Polaroid kameralı bir Amerikan turist geldi, definecinin fotoğrafını çekti. Eski testiyi hatıra niyetine Türkiye'den götürüp götüremeyeceğini sordu.

Turist, "Please, I would like to take it with me," dedi.

Defineci, "Taken, taken," dedi.

Defineciye göre hava hoştu, ama turistlerin nedense hep pis şeyleri sevmesine hayret etti.

Eşek artık yürümek istemiyordu, çünkü Alamanya yolunun çok uzun olduğunu fark etmişti.

"Hızlı dövmekle bir eşek hızlı gitmez," dedi.

Köylü, "Yürü hadi. Orası çok güzel. Hadi yürü, bir insan gibi ol, hadi benim balım," diye dil döktü. Fakat bu bir işe yaramadı. Bunun üzerine eşeği dayakla tehdit etti. Eşek gene aynısını dedi: "Hayır, yol çok uzun." O vakit köylü, "İyi, anlatabildiğin kadar hikâye anlat, ben seni taşırım. Ama sonra da sen beni taşıyacaksın, bak o zaman yol nasıl kısalıyor," dedi. Eşek köylüyü öptü, "Hay o tatlı diline kurban olurum senin," dedi. Ama köylü kaşla göz arasında onun sırtına binip dehledi. Eşek onu tam üstünden atıyordu ki, köylü bir bilmece sordu:

"Çarşıdan aldım
Bir tane.
Eve geldim
Bin tane.
Nedir bu?"
Eşek cevapladı: "Bit."
"Seni gidi soytarı," dedi köylü. "Nasıl bit olurmuş?"
Eşek cevapladı:
"Git bir bit al da hele bir dene.
Evde sana yapayım bin tane."
Köylü: "Sen düşüne dur budala! Sana kafiye düzeyim:
Köyden İstanbul'a yayan gideni
Alkışlayıp övmeli.
Uyuz bir köpeğin yanında
Mışıl mışıl uyursun,
Buyur denemesi bedava."
Sonra birlikte kafiye düzmeye başladılar. Eşek:
"Şu sözümü sakın atma yabana
Geceleyin kâğıt helvadan bir külah tak kafana,
Eşeğimiz için de yulaf ve arpa dolu bir yemlik
Hemen geliversin bir demlik."
Köylü aldı sazı eline:
"Kıymalı börek yerken löpür löpür
Sarımsaktan yana cimrilik etme
Üstüne balkabağı tatlısı götür
Aman sakın tokum diye naz etme."
Eşek aldı sazı eline:
"Felek dirhem dirhem
Ruhumun güzergâhını baltalar
Gözlerimdeki yaşlar anlatır elem
Kara bahtım sizi işte o zaman tırmalar."
Köylü aldı sazı eline:
"Çarşıdan sıkça geçerdim bir çalım

Allah affetsin, çoktur günahım
Çünkü her geçişimde oradan
Badem ezmesi çalardım tatlıcıdan."

Aşka gelip kafiye düzdüler de düzdüler, kendilerini bu işe öyle kaptırdılar ki, klarnetli kemanlı iki çalgıcının kendilerine katıldığını fark etmediler bile. Vur patlasın çal oynasın eğlenirken görünmez bir Üçüncü'nün oyunlarına karıştığını da fark etmediler. Bu görünmez Üçüncü:

"Kime dert yanayım, ey gönlüm?
Hep başımın belasıydın, ah be gönlüm!
Hemen azgın dalgalar gibi kabarırsın, bir güzel görsen
Başıma bin türlü dert açtı senin bitmek bilmez bu teranen."

Aslandı bu. Bir poşeti vardı. Poşete söylüyordu:

"Seni sefil, düşüncesiz ahmak, elveda, yürü git işine
Seni daha iyi bir meret sanmıştım, razı gel kaderine,
Görüyorsun işte, fazla zahmet iş açar başına,
El ovuşturmayı bırak, susup otur sabır taşına,
Eğer insan kumaşından örülmüşse, eğer lanet alışkanlıklar
Duygulara geçit vermeyen tunçtan bir kaleye dönüşmemişse,
İşte o zaman kalbinize girmek istiyorum, kalbinize."

Aslan poşeti yere koydu, yanına kan kustu, bir şişeden rakı içti, şişeyi de poşeti de bırakıp gitti. Köylüyle eşek poşetin içine baktılar, bir insan gördüler; geriye sadece kemikleri ve 20 kuruş kalmıştı. İki yarasa kafalarının üzerinde kanat çırpıyordu. Bir baykuş öttü. Kurumuş yapraklar hışırdadı. Rüzgâr uğuldadı. Bir kapı gıcırdadı. Topraktan iki mezar taşı yükseldi, üzerinde yürekten ve duygusal mezar taşı şiirleri yazılıydı. Birinci Mezar Taşı rakı şişesinden bir yudum aldı. Ellerinde mumlarla poşetteki ölü adamı arıyorlardı. Birinci Mezar Taşı, "Etini nerede bıraktı acaba? Karıncaların hiç hoşuna gitmeyecek bu durum, zavallı karıncalar, zavallı adam," dedi.

İkinci Mezar Taşı ilkine, "Müsaade et bana," dedi.

Kemikten insana da, "Senin Allahın kim, inancın ne? Peygamberin kim? Yıkadılar mı seni hiç? Konuş!" dedi.

Birinci Mezar Taşı: "Müsaadenle, park bekçisi Osman'dan duydum. Kemiklerin adı Mehmet Turgut. Libya'ya çalışmaya gitmek için bir cevap bekliyor. Ama cevap bir türlü gelmek bilmiyor. Beklemekten o kadar yoruluyor, o kadar yoruluyor ki, gözlerden ırak bir uyuma yeri ararken aslanların kafesine girdiğini fark edemiyor. Sabah aslanlar onu yiyor. Hem de müebbet hapse mahkûm edilmiş bir aslan. İşte Bekçi Osman'ın dedikleri bunlar."

İki mezar taşı, köylüyü aslanlar mı yemişti, yoksa köylü intihar mı etmişti, yani onu hayat mı yiyip bitirmişti, tam bilemiyordu.

İkinci Mezar Taşı: "Amaan, bırak şu sarhoş budalayı, bildiğin ayyaş Osman işte. Belki kâfir kendi kendini yemiştir? Müsaadenle. İşte bu aslan. Tamam mı. İşte bu da insan. Tamam mı. İnsan aslanın ayağına gitmişse, öyle ya da böyle kendini gebertmek için gitmiş demektir.

"Ahan, şuraya yazıyorum: O kendi kendini yedi. Ama aslan gelip de onu yerse, hah işte o vakit, kendi kendini yememiş demektir. Öyleyse, kendi ölümünden sorumlu olmayan kişi ömrünü kısaltmış sayılmaz."

Bu dinî münakaşanın sonunda onu ölüler dünyasına seve seve götürdüler. Dediler ki:

"Bir kazma bir kürek inceden
Yanında ketenden bir kefen
Oh ne âlâ, bir çukur, derin ve boş
Böylesi bir misafir için aman ne hoş."

Köylü ölünün şapkasını çaldı, vay canına, bir yolculukta insanın başına neler gelebiliyormuş diye hayret etti.

HAVA KARARDI
HAVA AYDINLANDI

Köylüyle eşek İstanbul'a vardılar. Eşek köylünün sırtında oturuyordu. Köylü artık neredeyse bu bacaklar benim değil diye yorgun bacaklarından yakındı. Ama eşek, Sultan Sarayı'nın duvarını görünce köylüye bir hikâye anlatmaya başladı: "Şu Sultan Sarayı'nın duvarını görüyor musun? Hah işte, orası için senin dedenle benim dedem taş taşımışlar. Yedi yıl köye dönemediler. Senin ninen sigaraya o zaman alışmış. Sultan köylülerin isyan etmesinden korkuyormuş, korkudan terzisine ancak uzaktan ölçü aldırıyormuş. Haliyle hep üzerine tam oturmayan elbiselerle dolanıyormuş etrafta." Köylüyle eşek gecelemek için köyden akrabalarını aradılar. Bu akraba o sırada kenar mahallede yasadışı bir ev inşa ediyordu. Bu evlere geceleyin gizlice kondurulduğu için "*gecekondu*" deniyordu, yani evi bir gecede dikmek zorundaydılar, evin içinde birkaç yatak olursa belki polis yıkmaz diye.

Akrabası köylüye hangi rüzgârın onu İstanbul'a attığını sordu. Köylü çok yorgundu. Eşek cevap verdi: "Duymadın mı? Alamanya'da gökten yağmur diye inci yağıyormuş. Bu incilerden biri köylünün amcasının kulağına kaçtı, şimdi köylü Alamanya'ya inci toplamaya gidiyor." Eşekle köylü yatağa ölü gibi düştüler. Sabaha karşı uyandılar, tepelerinde bir çatı yoktu, üzerlerine toz yağıyordu. Polisler yarım evi yerle bir etmişti. Köylüyle eşeğin doktor kontrolünden geçmek için derhal Alman aracı kurumuna gitmeleri gerekiyordu. Hemşerisi yeni bir yasadışı ev kurmaya koyuldu: "Alamanya'dan bir ev getir," dedi köylüye.

İstanbul'da birçok minareden aynı anda ezan sesi duyuluyor, arabalar korna çalıyor, sokak satıcıları bağırıyordu. Almanya'ya kimin gidip kimin gitmeyeceği doktor kontrolünde belli oluyordu. O doktor kontrolünün gerçekleştiği Al-

man aracı kurumunun girişinde eşek, çok hasta görünen bir adam gördü. Bu adam bir sidik satıcısıydı.

Sidik satıcısı: "Bugün yalnızca 900 lira! Bugün yalnızca 900 lira! Alın, alın, alın, alın –hediye. Bu bir bakire – alın – kullanın, bugün yalnızca 900 lira canım kardeşim, Münih treni buradan kalkıyor."

Onun meyanecisi: "400 lira."

Sidik satıcısı: "900 lira."

Meyaneci: "500 diyelim."

Sidik satıcısı: "Sen hiç böyle bir renk gördün mü, Ali Baba? Hayır, hiç görmedin. Körsün sen, Ali Baba. Berlin senin gibi bir körü n'apsın Ali Baba? Git kendini ilk ağaça as Ali Baba."

Meyaneci: "570, tamam mı?"

Sidik satıcısı: "Hayır, satmıyorum anasını satayım, baban gelse vermem. Sabahın köründe kalkıyorum, içkim sigaram yok. Ne için? Sizin gibi kot kafalar için."

Almanya'ya gidebilmek için Alman aracı kurumunda idrar örneği vermek zorunda olan bazı köylüler bu adamdan para karşılığında sidik satın alıyorlardı, çünkü kendi idrarlarının Almanya için yapılan idrar kontrolünde çuvallayacağına inanıyorlardı. Bir köylü bir sidik satıcısından sidik aldı mı, idrarı gizlice Alman aracı kurumuna sokabilmek için bir plastik tabanca içinde alıyordu. Sidik satıcısı idrarını sattı mı, çok hasta görünen başka bir adamı çağırıyordu. Ona Doktor Mabuse diyordu. Doktor Mabuse saf köylüye diyordu ki: "Gelin hele güçsüzler, hastalar, çok doğal bir tozum var, kanı temizler, çükü kaldırır, aklınıza başka düşünceler getirir. Yedi yüz lira, tabii istersen, kimse seni zorlamıyor kardeş."

Alman aracı kurumda muayeneye girmeden önce köylüler bu tozu satın alıp yutuyorlardı. Bizim köylü de idrar alacaktı, ama eşek onu kurtardı. Köylü doktor kontrolüne gir-

di. Alman hekim muayeneden önce ellerini yıkadı. Almanya'ya gitmek isteyen her erkek bir perdenin arkasında işemek zorundaydı. İdrar satın alan adam plastik tabancadaki sidik satıcısının sattığı idrarı gizlice bardağa sıktı. Doktor bütün bardaklara bakıp şöyle diyordu: "İyi, bozuk, iyi." Bu adamlardan biri bardağının altına kâğıt para sürünce, "Bo... iyi," dedi doktor.

Eşek dışarıdan seyredip güldü, yanı başındaki ağzında kırmızı karanfil olan adamın sol ayağına vurdu. Fakat kendi eli çok acıdı. Eşek, "Nasıl bir bacağın var senin yahu?" diye sordu. Adam, "Tahta bacak. Ben sol hareketin içindeyim," dedi. Tahtabacak ona kırmızı karanfille kırmızı bir kitap hediye edip gitti. Eşeğin tanıştığı ilk sosyalistti. Köylü, horoz gibi göğsünü kabartarak muayeneden çıkıp eşeğin yanına gitti, çünkü idrarı iyi çıkmış, Almanya'ya gitmeye hak kazanmıştı.

Köylü eşeğe: "Dinle hele, idrar iyi çıktı," dedi.

Köylünün bir kâğıdı doldurması gerekiyordu.

Soyadı: Kadersiz

Adı: Karagöz

Babasının doğum tarihi: Erikler olgunlaştığında doğmuş olmalı.

Annenin kızlık ismi:

Köylü: "Gâvur deli mi ne! Ben miyim anamın babası? Ben mi annemi beşikte tıngır mıngır salladım? Eşek, sen biliyor musun annemin kızlık adını?"

Eşek, "Ver şu kâğıdı bana, gözlüklü bir efendi bulmamız lazım," dedi.

Sidik satın alan öteki adam Almanya'ya gidemiyordu, çünkü su tabancasının içindeki idrar bozuktu. Şimdi kendisi bardağa işiyordu öteki köylülere satmak için. Bu adam köylüden biraz idrar istedi: "Sidiği-iyi-kardeş, bana birkaç damla versene." Köylü işerken bir şarkı söyledi:

"Üsküdar'a gider iken
Aldı da bir yağmur
Kâtibimin setresi uzun
Eteği çamur."

Aynı anda köylünün köydeki hamile karısı ilk bebeğini doğurdu. Bebeği çeşmede yıkadı, eşek bunu gördü, Alamanya'ya gideceği için sevinen köylüye söyledi. Eşek: "Hey, senin şarkını kimseler duymaz. Köydeki karın yellenir, bu da yel yapar, sesini alıp götürür –bir kızın oldu." Köylü kızı için bir nini okudu:

"Ağlama çocuğum ağlama,
Ersiz bir evden
Çocuk ağlaması duyulmasın."

HAVA KARARDI
HAVA AYDINLANDI

Şimdi Almanya'nın kapısı önündeydiler. Bu kapıya giden yol bohçalarla, bavullarla tıkalıydı. İki Türk kadın: başörtüsüz olanı başörtülüye Alamanya'daki kocasının bir Alman kadın bulduğu için yeni eve taşındığını, kocasının nerede olduğunu bilmediğini anlattı. Başörtülü kadın ona öğüt verdi: "Alman polisi onu şıp diye buluverecektir. Bilirim, herifler Alamanya'ya gidince tüylenip hindi gibi kabarırlar, sonra da güzel kokan Alman kadınlarının peşine düşerler."

Başörtüsüz kadın: "Ben onların kadınlarını da gördüm. Ha babam de babam saçlarını ütülerler. Göğüslerini her gün arşa dikerler ya da langadanak salıverirler. Allah herkese bir göt vermiş, ama bunların götü sadece zırr, zırr, zırr diye çalkalanıyor." Başörtülü kadın, "Allah kocanın belasını versin inşallah, git onu polise ver, bir azı dişini de sök," dedi başörtüsüz kadına.

Almanya Kapısı önünde bekleşen başka Türkler de vardı. Koyunlu bir adam, minareli bir hoca.

Kaçak bir işçi futbolcu kılığına girmişti, bu yolla Almanya sınır kontrollerinden geçmeyi umuyordu. Köylüyle eşeği de bekliyordu. Beklediler de beklediler. Almanya Kapısı açıldı, açılmasıyla da kapanması bir oldu. Kendi tabutunu taşıyan ölü bir Türk geldi. Koyunlu adam, "Cenaze töreninde nerede yürümek icap eder? Tabutun önünde mi arkasında mı?" diye sordu koyununa.

Ölü, "Ha tabutun önünde, ha arkasında. Yeter ki içinde gitme," dedi.

Köylü, "Neden insanlar bir yandan gelip bir yandan giderler?" diye sordu eşeğine. Eşek cevapladı: "Sanırım, herkes aynı yöne gitseydi, dünya sarhoş olup devrilirdi."

Sonra Almanya Kapısı tekrar açıldı, içerden altın dişli bir Türk çıktı. Kapıda bekleyenler, "Aga, Alamanya'da havalar nasıl?" diye sordular. Altındiş onlara Alamanya'da nasıl çok çabuk zengin olunacağını anlattı.

Altın dişli adam:

"Sen iyi sıç – her gün büyük abdest.

O zaman iyi. Sen içeri girince, çadır al, git parka kur, tam ortasına sıç, anladın mı?

Sonra bekle. İnsanlar gelsin.

Soracaklar: Ne var görecek?

Doğrudan poh var diyeceksin, poh.

Sen doğruyu söyle. Gâvur iyi adam, gâvur doğruyu sever.

Gâvur sorar: Poh?

Sen dersin: He ya, poh.

Kaç para?

Söylersin: 99 kuruş.

Gâvur öder.

Gâvur içeri girer.

Gâvur dışarı çıkar.

Çok kızar.

Sonra başka bir adam gelir.

Sorar: Ne var burada?

Gâvur söyler: Ben çok kızgın, poh var.

Çok kızgın insanlar gider.

Öteki adam sana sorar: Essah mı?

Sen söyler: Elbette!

99 kuruş, 99 kuruş. Birçok gâvur içeri girer. 99 – 99 çok para yaparsın.

Ama büyük polisten izin almak lazım.

Yapmadın mı böyle, yok izin.

Çok iyi pohun olmalı.

Çüs, çüs, çüs, çüs arkadaşım."

Altındiş teypli bir radyo açtı. Bir şarkı:

"Alamanya, sana aşığım Alamanya.

Benden daha salağını bulaman ya."

Sonra da gitti. İnsanlar Almanya Kapısı'nda yine beklemeye koyuldular. Sustular da sustular.

Futbolcu kılığına girmiş kaçak işçi top oynamaya başladı. Bu da koyunlu adamı sinirlendirdi: "Ne hoplayıp zıplıyorsun orada? Hoplayıp duracağına karını Alamanya'ya yollasana. Kadınlar daha çabuk giriyor içeriye." Sonra koyununa döndü: "Karısını hiçbir yere yollamayacak. Onu kendisi sikecek." Başörtüsüz kadın, "Bir gün olsun sikinizi ağzınıza almasanız olmaz di mi?" dedi.

Koyunlu adam: "Kadın, yerimden kalkıp, yakandan tutup ümüğünü sıktığım gibi seni ayağımın altında ezeyim mi? Kadın, demek gâvurun sünnetsiz sikini ağzına almak istiyorsun, yoksa dizini kırıp evinde otururdun."

Başörtülü kadın, "Şu koyun ağzına sıçsın herif, inşallah domuz eti yersin pis herif," diye cevap verdi.

Köylü hırgür bitsin diye bir kitaptan yüksek sesle bir şeyler okumaya başladı. Türk İş ve İşçi Bulma Kurumu'nun

Alamanya'ya gidecek olanlar için yazdığı bir kitaptı bu. Gurbete giden misafir işçiler için elkitabı: *"Sevgili işçi kardeş! Avrupa'daki tuvaletler bizdekinden farklıdır; orada bir sandalye gibidir. Sakın üzerine tünemeyin, mutlaka üzerine oturun. Temizlik için su, yaprak, toprak ya da taş değil, ince tuvalet kâğıdı kullanılır."*

Eşek alay etti: "Ya da biri kıçınızı yalar." Köylü okumaya devam etti: *"Çiş ederken mutlaka halkayı kaldırın, çünkü bir sonraki kişi o halkanın üzerine oturacaktır."* Eşek kitapla dalga geçmeyi sürdürdü: "Otobüste ve tramvayda lütfen burnunu karıştırma işçi kardeş. Sağcı olma, solcu olma, hele hasta hiç olma işçi kardeş. Her ülke hayvanlarını kendi âdetine göre keser. Bazı ülkeler hayvanı önce bayıltır, sonra keser. Dinimizde bu caizdir, her şeyi gönül rahatlığıyla yiyebilirsiniz."

Eşek: "Çoban gâvura dikkat etmelidir, domuz kestiği bıçakla koyun kesmesin diye, aksi takdirde Muhammed abi çok kızar," dedi koyunlu adama.

Koyunlu adam: "Bıçağı bileylediğimde altına kimin yatacağını bilmiyordum. Vallahi seni eşek cennetine gönderirim ha!"

Koyunlu adam bıçağıyla eşeğin üzerine yürüdü. Köylü eşeğini kurtarmak için koyunlu adama, "Babalık, anlat hele," dedi. Koyunlu adam Alamanya Kapısı'nda bekleyen herkese Kuran'dan bir şeyler anlattı. Cebrail'in Hz. Muhammed'e ilk kez nasıl göründüğünü, Hz. Muhammed'in ağzından ilk vahiyin nasıl döküldüğünü anlattı. Şarabın ilkin Müslümanlarda yasak olmadığını da anlattı. Allah demişti ki: "Müminler, size hurma ve üzüm verdik, yiyin, için, karnınızı doyurun." Ama günün birinde Abdurrahman Efendi adında bir zat şarabı biraz fazla kaçırdı, sonra da müminlerle birlikte namaza durmak istedi, ama dualara dili dönmedi, o vakit Allah Hz. Muhammed aracılığıyla yeni bir vahiy

gönderdi: "Ey müminler, sarhoş olduğunuzda, lütfen tekrar doğru dürüst konuşuncaya dek bekleyiniz." Koyunlu adam daha sonra Malik Efendi adında bir şahsın verdiği yemek davetini anlattı. Yemişler içmişler, kabilelerine dair şiirler okumuşlar, Ebu Vakkas Efendi'nin okuduğu bir şiir Malik Efendi'yi kızdırmış, Malik'in bir adamı bir deve kemiğini kaptığı gibi Vakkas Efendi'nin kafasını yarmış. Sonra Hz. Muhammed'e gitmişler: "Ya Muhammed, şarap üzerine bir şeyler söyle artık, aha buramıza kadar geldi."

O anda Almanya Kapısı açıldı. İki sınır memuru koyunlu adamı pasaport kontrolüne çağırdı. Koyunuyla birlikte Almanya Kapısı'ndan geçmesine izin verildi. Giderayak: "Hz. Muhammed Allah'tan bir vahiy aldığını söyledi: Şarap yok."

Koyunlu adam gitmişti, ötekiler beklemek zorundaydı. Köylü, Misafir İşçi Elkitabı'nı okumaya devam etti: *"Avrupa'da başörtüsü takılmaz, eğer Türk kadını başörtüsü takarsa, Avrupa onu sevmez. Misafir işçi sokakta başörtüsüz dolaşmalı. Yok ille de başörtüsü mü takmak istedin, o zaman Avrupa kadını gibi tak."* Bunu kasten orada bekleyen başörtülü kadına okudu. Kadın ağzını açtı ve başörtüsünün Hz. Muhammed'in düğün misafirleri yüzünden dünyaya geldiğini anlattı. Çünkü Hz. Muhammed beşinci karısı Zeynep ile evlendiğinde densiz herifler düğün evinden kalkmak bilmediler. Orada oturup yediler, içtiler, Hz. Muhammed'in karıları tepsi tepsi yemek taşımak zorunda kaldı. Hz. Muhammed bir şey demeye utandı, ama herifler yeni düşmüş sabah çiyinden bile utanmadılar. Ama Allah onu yalnız bırakmadı. Sonra başörtüsü üzerine ilk vahiy geldi: "Kadınlar saçlarını, göğüslerini, karınlarını yabancılara göstermesin. Bu sizin ziynetinizdir."

O anda sınır memurları başörtülü kadını pasaport kontrolüne çağırdılar. Eşek, "Müslüman kadın yürümeli,

ama ayaklarıyla öyle güçlü yere basmamalıdır. Ziynet sallanır, adamı azdırır," dedi ona.

Köylü: "Bacım, süsünü gösterme hakkın var; kocana, babana, kocanın babasına, oğullarına, kocanın oğullarına, erkek kardeşlerine –kendini işaret eder– yeğenlerine, erkek olmayan erkeklere, kadın nedir bilmeyen çocuklara."

Başörtülü kadın giderken: "Süsten, başörtüsünden ne anlarım ben? Anlamam. Ama başörtüsünü seviyorum. Nikis verstehen, ben anlamaz, Türk İş ve İşçi Bulma Kurumu'nun Misafir İşçi Elkitabı ne ister benim başörtümden?" Sınır polisi: "Oturma izninizin süresi bitmiş. Anladın mı? Sen eve geri dönmek. Tamam mı?" Kadın: "Ben mi dönmek? Ben mi memlekette kalmak. Nikis tamam. Benim adam Alamanya'da Alaman avrat sikmek, o kalmak." Kadın, Alamanya Kapısı'ndan geri dönmek zorunda kaldı.

Eşek okumaya devam etti: "*Uygar insanlar dövüş ve kavgadan uzak durur. Avrupa bıçak ve tabancayı sevmez. Lütfen, sevgili işçi, bıçak ve tabanca satın alma. Patatesi, pirinci, dondurulmuş tavuğu her daim satın alabilir, afiyetle yiyebilirsin. Örneğin: Bay Mahmut Tarak, Alman sevgilisiyle bir kadehçik bira içti. İşin sonunda o ve bıçağı altı buçuk yıl ceza yedi.*"

Pasaport memuru futbolcu kılığındaki kaçak işçiye sordu: "Pasaportunuz lütfen, Türk müsünüz?"

Futbolcu: "Türküz."

Pasaport memuru sordu: "Federal Almanya'ya mı?"

Futbolcu: "Fenamanya?"

"Yolculuğunuzun sebebi nedir?" Futbolcu ünlü bir futbol kulübünün ismini söyledi: "Futbol – futbol, Fenerbahçe." Pasaport memuru sordu: "Misafir maç?"

"Nikis misafir, nikis çalışma, Fenerbahçe."

Futbol oynamaya başladı. Pasaport memuru dedi ki: "Hiç itiraz etmeyin beyefendi, siz giriş yapamazsınız."

Futbolcu Alamanya Kapısı'ndan geçmek, topunun peşin-

den koşturmak istedi, ama düdükler onu Alamanya Kapısı'ndan dışarı attılar.

HAVA KARARDI
HAVA AYDINLANDI

Birkaç ay geçti. Köylü Alamanya Kapısı'ndan çıktı. Üzerinde bir çöpçü kıyafeti vardı. Köyde bıraktığı karısı ansızın burnunda tüttü. Çöpçü kıyafetini üzerinden çıkardı, gitmem gerek dedi eşeğe. Eşek onu ceketinden tuttu, "Ben de geliyorum, ben de karımı görmek istiyorum," dedi. "Üşüttün mü lan sen, eşoleşek. Kulaklarını aç da dinle. Yarın ustabaşı yurda gelip de hasta nerede diye sorarsa, o vakit sen benim yorganımın altında titrersin, terliyorum şimdi, terliyorum şimdi, diye bağırırsın. Şimdi gitmeliyim, şekerim, gülüm." Köylü Türkiye yönüne doğru gitti, bir C&A[1] poşeti de onunla beraber gitti. Eşek onun için bir türkü yaktı:

"Gönül yarasına merhem sürülmez
Umutsuz hastalara hekimle eziyet edilmez
Benden selam söyle tavuklarımıza
De ki, asın kendinizi ilk dala, dokunuyorsunuz kanımıza."

Sonra oturup felsefe yapmaya başladı, çünkü bu arada eşek işi gücü olmadığı için çok okumuştu.

"Tavuklarımız, canları istedi mi, bir yumurta yumurtlar, ama eğer... nasıl denir... –hah yağmur, evet- ama başka bir şey? Kar! Kar yağarsa, hiç yumurtlamazlar. Burada günde altı yumurta vermeyen bir tavuk cellada gider. Işık yanıyor, ışık sönüyor, ışık yanıyor... Burada insanlar akıllı, hayvanlar aptal; bizdeyse hayvanlar akıllı, insanlar aptal."

Eşek bir sigara içti, markası Camel.

"Burada para da akıllı. Nerede duracağını iyi biliyor; cüzdanda. Burada insanlar cüzdanlarını kutsal kitap gibi tutu-

1 Büyük bir mağazalar zinciri – ç.n.

yorlar. Para bakire Meryem gibi kendini ağırdan satar. Oysa bizimkiler parayı pantolon cebinde taşırlar... Para ödemen gerektiğinde, elini pantolon cebine daldırırsın, aranırken kendi taşaklarını tutarsın. Bizim memlekette para yırtık pırtıktır, eskicide uzun zaman uyumuş çoraplar gibi kokar, birisi üzerine ya bir aşk şiiri yazmıştır ya da bir telefon numarası.

Ama neden bir eşek daha hızlı yürümez?

Üstelik daha hızlı bir kötek yese bile?

Yahut: Memleketimdeki insanlar yaban ellerinde

Yaptıkları işle saygınlık kazandılar, kabul gördüler.

Bizde bunu her eşek yapar.

Bir bakalım hele."

Eşek kırmızı şarap içiyor.

"Benim 25 köylüm otobüse biner, yurt ile fabrika arasında, her gün inmesi gereken yeri not eder, buna rağmen yanlış yerde iner. Neden? Çünkü 'Durak' diye not eder de ondan. Balım.

"Öyleyse gördüklerimizi ve işittiklerimizi aynı zamanda anladığımızı mı kabul etmeliyiz? Örneğin dillerini henüz öğrenmediğimiz yabancılar: Bu dilde konuştuklarını duyduğumuzu inkâr mı edelim? Ya da sadece onları işitmekle kalmıyor, aynı zamanda anlıyoruz da mı diyelim? Keza harfleri tanımayınca gözlerimizi üzerine dikiyoruz: Onları görmediğimizi veya gördüğümüzde onları anladığımızı mı iddia edelim?"

Sonra güneş gözlüklü bir misafir işçi gelip eşeğe sordu:

"Fevkalade – Rabbi – Sokrates.

Sen var söylemek, nerede

Kerhane?"

Bu arada eşek zil zurna sahoş olmuştu:

"Sen gitmek belediyeye kadar."

Misafir işçi:

"Nikis belediye, kerhane."

Eşek:

"Tamam işte, sen gitmek belediyeye kadar, kerhane hemen belediyenin arkasında."

Sonra köylü Türkiye'den döndü. Karısını omuzlarında taşıyordu. Köylü sarhoş eşeği gördü, "Nasılsın, ne var ne yok usta, neyin var?" diye sordu ona.

"Hiiç. Solcu hareket içindeyim," dedi eşek.

Eşek köylünün karısına çocuğun nerede diye sordu. Annesinin köyünde bıraktığını söyledi kadın. Alamanya Kapısı'nda pasaportuna bir mühür vuruldu. Turist, 3 ay oturma izni. Alamanya Kapısı kapandı, sonra hemen gene açıldı. Köylünün karısı çıktı. Hamileydi, Türkiye yönüne doğru gitti: "Almanya'ya ben dayanamamak," dedi. Sonra gene Türkiye yönünden Alamanya Kapısı'na geldi, şimdi karnı iyice burnundaydı, kolunda ilk bebeği vardı; "Türkiye'ye ben dayanamamak," dedi. Almanya Kapısı'nın yanında durup kocasına seslendi. Almanya gürültülüydü. Kocası madenci olarak çalışıyordu. "Buraya gel hele, sana diyeceklerim var," diye seslendi. "Gelemiyorum, sen gel," diye seslendi köylü. "Hayır," diye bağırdı kadın. Köylü Almanya'dan bir çift pabuçla bir başörtüsü fırlattı: "Sen konuş şununla, benim çalışmaya devam etmem lazım," dedi eşeğine. Eşek Almanya Kapısı'nda bir daire anahtarı gösterdi. "Gel, bir ev var," dedi eşek. Bu çok önemliydi, çünkü köylünün o ana dek bir evi yoktu. Karısı son kez Almanya'dayken hep hayırsever Türklerle Almanların yanında kalmışlardı. Köylünün karısı pabuçları giydi, başörtüsünü taktı, bebeğini kucağına aldı, karnı burnunda Almanya'ya girdi. Kadın kocasına amcasının onunla köyde bir şey yaptığını anlattı. "Amcam ne yaptı?" diye sordu köylü.

"Bana pışşşşşt yaptı."

"Ne yaptı ne yaptı?"

Kadın anlattı: Bir gün kadın, köylünün amcası ve yengesiyle birlikte köyde elma bahçesinde çalışıyordu. Köylü bu elma bahçesi için Almanya'dan amcasına Alaman markı yolluyordu. Kadın bir gün yengesinden daha çok çalışmıştı. Yengesi kendisiyle dalaşmıştı. Sonra köylünün amcası çıka gelmiş, karısını dövmüştü.

"Beş gün sonra –o sırada kiraz yiyordum– senin amcan geldi, aynı kiraz ağacından kiraz yemeye başladı. Senin yüzünden karıma vurdum dedi bana, beni yatağına almıyor. Şimdi bir karıya ihtiyacım olursa, ayda bir kez şehre inerim. Otobüs ve karı parasını senin vermen lazım." Kadın kocasına, yani köylüye dedi ki: "Benim zavallı kafam basmıyor, derdi ne senin amcanın?"

Köylünün içine bir kurt düşmüştü, birdenbire burnundan kan geldi, ama karısının sorusuna cevap verdi: "Amcam gevezenin teki, başka ne derdi olabilir ki?"

Eşek durumu kurtarmak istedi: "Laf lafı açar, laf da götü açar, hele bir kendimizi yatağa atalım."

Sonra Almanya Kapısı gene açıldı. Köylünün karısı iki bebekle çıktı, gene hamileydi. Gözü morarmıştı. Türkiye yönüne doğru yola koyuldu, bebeklerini emzirirken anlattı: "Beni sevmiyor. Kocamı tanır mıydınız? Artık onu görmüyorum, hayaletlerle gezip dolaşıyor, böyle el ele. Beni o zamanlar gelip aldı. Galiba kıştı. Yaz değildi. Yağmur yağıyordu. Evet, gündüz değildi. Güneş yoktu. Taksiyle gittik. İnsanlar dediler ki 'işte bir oda'. İçeri girdik, öylece kalakaldık, biliyor musun, içim CIZZZZ etti. Burada nasıl yaşıyorlar diye düşündüm. Bunu ona söylemedim. Sonra akşam oldu. Uyumaya gittik. Sabah işe gitti, bizi odada bir başımıza bıraktı... kızım ağlıyor. 'Başım sana kurban olsun Ayşe. Ağlama ne olur,' diyorum. Bizi birkaç kez gezmeye götürdü. Sonra arabalar gördük. 'Ben araba yapmak, ben araba yapmak,' dedi. Dedim: 'Sanırsam sen arabalarla çarpışmak.' Sebebini

söyleyebilirim size. Arabayla fazla mesai yapınca odaya girerdi, beni de bir ana doğurdu diye düşünmezdi hiç. Bizi döverdi, sürekli, sürekli. Allah için iyi bir insan, içkisi yok, sigarası yok, ama neden amcasına para gönderir? Bir kez yürüdüm. Komşu tren garının orada büyük mağazalar var dedi. Kızım yanımdaydı, sonra hava çok çabuk kararadı. Kızım ağlıyor... Allah bana kiliseyi gösterdi. Hani bim bam, çan çan yapıyor ya. Biliyorum ben onu. Kırık kilise. Kiliseye kadar yürüdüm. Kilisenin oradan odayı tekrar buldum. Sabah çiyinden yıldızlara kadar, bir göz odanın içinde kör bir değirmen atı gibi dolanıp duruyorum. Çoğu zaman, Allah bizi diri diri mezara gömdü, çok günahımız var herhalde, ama ne ettim acaba ben diye düşünüyorum. Sigara mı içtim? İnsan nedir? İnsan bir topak yaş topraktır. Bizi nereye atarlarsa orada kalırız. Ama ben yapamıyorum. Bilmiyorum. El kadardım, ninem gök gözlü Ayşe'yle birlikte, Kuran sayfaları arasında Hz. Muhammed'in kirpiklerini arardık. 'Hz. Muhammed insanlık için o kadar çok ağladı ki, kirpikleri yağmur gibi yağdı,' dedi ninem. Bu doğru. O zamanlar sadece titremiştim. Ne oluyor benim kocama? Sola bakıyorum, sağa bakıyorum. Kendi kendimle konuşmaktan kafa ishali oldum. Misal eşek öyle değil, o akıllı. Odanın içinde durmuyor dolmalık biberin tencerede durduğu gibi. Havasını alıyor. Ah, ne bileyim işte. Ninem, 'İnsanoğlu kuş misali, gözünü açtın mı buradasın, gözünü kapadın mı oradasın,' derdi. Hoşça kal Alamanya!"

Kadın gittiğinde, köylü Alamanya Kapısı'nda onun arkasından bakakaldı. Oradan ayrılamıyordu, çünkü sokakta basınçlı havalı çekiçle çalışıyordu. O yöne doğru konuştu: "Git, git bakalım. Kendimi ön teker sanırdım, ön teker nereye giderse, arka teker de oraya giderdi hani? Ben 'evet' diyorum, ama avrat kendi kendine gidiyor. Hem de nasıl gidiyor, ağzında dili olmayan bir adam bile çıldırır. Bırak beni eşek."

"Sadece senin terini silmek istiyorum. Sırılsıklam olmuşsun," dedi eşek.

"Bırak da eriyip gidinceye dek terleyeyim," dedi köylü.

"Çalışmaya devam!"

"Köye gitmeliyim. Neden karım amcamla aynı kiraz ağacından kiraz yedi. Bunu öğrenmeliyim, intikam istiyorum."

Eşek:

"A benim evladım, ne intikamı? İznin yok, bekle, Noel'e kadar."

"Ben şimdi gideceğim."

"Rakı iç, efkârını öldürür."

"Huzur bulamıyorum artık."

"Sen de bırak o zaman."

"Neyi?"

"Huzur aramayı."

"Gel, Noel, gel, öğrenmem lazım, öğrenmem."

"Neyi?"

"Amcam kiraz ağacının altındaydı da karım mı sonradan onun yanına gitti, yoksa karım kiraz ağacının altındaydı da amcam mı sonradan onun yanına gitti. İşte kiraz ağacı mesela, işte o, işte..."

"Noel geldi," dedi eşek.

Alman usta geldi, "Mutlu Noeller, bu sekt şişesini size bir firma gönderdi, kazı da," dedi. Köylü, "Neden ağlıyorsunuz, usta?" diye sordu. "Biz yüz kişiyiz, hepimiz kovulduk. Sen gitmek damgalatmaya, ben de damgalatmaya. Çüüs, arkadaş!"

İZİN, NOEL, EY ÇAM AĞACI[1]

Tren garı.

Trenler kalkıyor, trenler geliyor. Işıklarla süslenmiş Noel ağaçları vardı. İzne gidecek misafir işçiler gruplar ha-

1 Genellikle Noel'de söylenen bir şarkı – ç.n.

linde duruyor, aynı anda konuşuyorlardı. Bazıları sırf izin alabilmek için parmaklarını çekiçle kırmışlardı. Hepsi de Almanya'da satın aldıkları şeyleri saklıyorlardı, ülkeye kaçak sokabilmek için. Çanlar çalıyor, bir mağazadan, "Sessiz gece, mübarek gece" şarkısı aralıksız tekrar ediyor. Misafir işçiler yazlık kıyafetleri içinde dikiliyorlar. Kar yağıyor. Noel Baba onlara ucuz saatler hediye ediyor. Ayakkabıları ıslak. Yakalar havaya kalkmış. Yanlarında bavulları var, firmanın hediye ettiği kazlarla sekt şişeleri de. Noel Baba kendi ağacının yanında durmuş misafir işçilere plastik tabaklarda gulaş çorbası dağıtıyor. Köylüyle eşeği de oradalar.

Türkler kendi dillerini Almanca kelimeler katarak konuşuyordu, Türkçede karşılığı olmayan şu kelimeler gibi: Çalışma Dairesi, Maliye Dairesi, Vergi Kartı, Meslek Okulu. Yıllanmış bir misafir işçi konuştu:

"Sonra Dolmacer[1] geldi. Maysterle konuştu. Bu Lohn stoyer[2] kaybetmiş dedi. Finansamt[3] çok fena dedi. Bombok. Kindergeld[4] filan alamazsın. Yok. Aufenthalt[5] da yok. Fremdpolizay[6] vermiyor. Arbaytsamt[7] da erlaubnis[8] vermedi. Ben oğlanı Berufşuleye[9] gönderiyorum. Çok şayze bu. Sen kranka[10] mı çıktın?"

İkinci yıllanmış bir misafir işçi konuştu:

"Krankenhausta[11] doktorla gavga ettim. Nirde kranken-

1 Dolmatscher: Tercüman – ç.n.
2 Lohnsteuerkarte: Vergi kartı – ç.n.
3 Finanzamt: Maliye Dairesi – ç.n.
4 Kindergeld: Çocuk parası – ç.n.
5 Aufenthalt: Oturum – ç.n.
6 Fremdpolizei: Yabancılar Polisi – ç.n.
7 Arbeitsamt: Çalışma Dairesi – ç.n.
8 Erlaubnis: İzin – ç.n.
9 Berifsschule: Meslek okulu – ç.n.
10 Krank: Hasta (Burada rapor mu aldın anlamında) – ç.n.
11 Krankenhaus: Hastane – ç.n.

şaynın[1] dedi. Yahu, doktor, etme tutma, ben krankım. Yahu krank görmüyorum. Yok krankenşayn yok – para yok. Yahu, doktor, dedim. Fabrika yollar urlauba[2] gidiyorum. Haymveh[3] falan dedim. Doktor: Nikis[4] krank. Gesundşırayben[5] yaptı. Ver gutpapiyer,[6] ulan nikis schlecht[7] papiyer dedim. Ben urlauba gidiyorum dedim."

Köylüyle eşeği de tren garındaydılar. Köylü trene binip Türkiye'ye gidemiyordu, çünkü şimdi işsizdi, iş aramak zorundaydı. Bir kez Almanya Kapısı'ndan dışarıya çıkarsa belki de bir daha bu kapıdan içeri giremeyebilirdi. Köylü tren garında birden Almanya Kapısı önünde futbolcu kılığına giren adamı gördü. Bu adamın eli kelepçeliydi, kelepçesi de bir Alman polisine zincirliydi. Polisle birlikte Şark Treni'ni bekliyordu sınır dışı edilmek üzere. Tren gecikmişti. Köylü, "Hey aga, benim gözüm seni bir yerden ısırıyor. Ama nereden?" diye sordu. Bununla, seni bir yerden tanıyorum arkadaş, demeye getiriyordu. "Futbol, futbol," dedi futbolcu. Köylü o saat onu tanıdı: "Anlat hele, o zamanlar Almanya Kapısı'ndan giremeyince ne yaptın?"

"Yugoslav taksisi bizi İtalya'ya kadar getirmek. Sınır. Adam başı yüz mark. Herkes hemfikir. Taksi şoförü, 'Taksi bozuk, üç adımlık yolunuz kaldı, sınır zaten hemen şunun şurasında,' dedi. Yürü Allah yürü. İtalyan polisi 'Piano piano'[8] dedi. İtalyan polisine biz 200 mark vermek. İtalyan önce demek, almam. Biz dedik, 'Al, tut ki hediye. Çocuklarına, karına, annene, babana, ninene bizden bir şey alırsın.' E

1 Krankenschein: Vizite kâğıdı – ç.n.
2 Urlaub: İzin, tatil – ç.n.
3 Heimweh: Memleket hasreti – ç.n.
4 Nichts: Değil (hasta değilsin) – ç.n.
5 Gesund schreiben: Sağlam raporu vermek – ç.n.
6 Gut Papier: İyi kâğıdı – ç.n.
7 Schlecht Papier: Kötü kâğıdı – ç.n.
8 Yavaş yavaş – ç.n.

nerde polis? Yok, gitmiş. Sadece eli var artık. Duvarın arkasında nah böyle bir el. Sonra İtalya, yürü ha yürü. Fransa'ya gitmek istiyorduk, bilet satın aldık; 'Fransa, Fransa,' dedik. Satıcı, 'Evet, evet, Florenza, Florenza,' dedi. Sonra gene git Allah git. Birçok köprü geçtik. Allah için çok güzel. Dedik: 'Fransa, Fransa.' İtalyan, 'Hayır, Florenza, Florenza!' dedi. İndik, dedik Fransa'dan vazgeçelim. Yakındaki başka bir şehre gidelim, Münih'e."

Futbolcu Münih'te kaçak işçi olarak Alman çiftçileri için elma toplamıştı.

Eşek, "E sonra?" diye sordu.

Futbolcu: "Eesi elmalar olgunlaşıp kızardı
Türkler olgunlaşıp karardı[1]
Olgunlaş Allah olgunlaş,
Topla elma topla.
Hayatım elma oldu, canım kardeşim.
Gece tatlı uykundan araba mezarlığında uyanırsın."

Köylü: "Opel mezarlığı mı?"

Futbolcu: "Folkusvagen mezarlığı. Elma elmayla konuşuyor sanıyorsun.

Hayır. Polis. Yürü Allah yürü.

Parola: İş arkadaşı ELMA derse, saklanıyorsun. ARMUT derse çıkıyorsun."

Ötekiler onu dinlediler, teselli etmek istediler. Aslında herkesin bir derdi vardı. Üzüntüden bazı eşyalarla, çalgılarla çalıp söylemeye başladılar, bu esnada şapkalarını değiştirdiler, Alamanya üzerine yanlış konuştukları Almancayla şiirler okudular, böylece üzüntülerini bastırdılar.

Futbolcu: "Ah Münih, hep alışverişe giden yeşil paltomsun sen."

Köylü: "Ah Bochum,[2] yüzünü nasıl yıkadın."

---

1 Kaçak işçi oldular anlamında – ç.n.

2 Bir kömür havzası şehri. Kömür tozu yutmuş bir şehir – ç.n.

Futbolcu: "Ah o anda Kral II. Ludwig'in burnundan kan geldi."

Eşek: "Adamlar bir çanakta iki yumurta tokuşturup kırdı..."

Köylü: "Amcam da karısını dövüp kırdı."

Bir Türk kadın: "Birçok kral en sonunda bir köy kurdu."

Köylü: "Königalle, Königsalle."[1]

Eşek: "Kral yok."

Bir Türk: "Ayyaşın biriyim ben.

İstanbullu bir çocuğum.

TAK TAK. Para makinesi.

Makineler beni tahsil ediyor.

Makineler.

Kazanç.

Zarar.

Alles klar."[2]

Sonra bir Alman geldi, bu bir Türk dostuydu, tren garında birtakım şeylerle müzik yapan bu Türkleri görünce tıngırdatmaya başladı, Türkler için bir şiir söyledi:

"Ay karası saçlar

Alman-Alman seması altında

Bir Türk sütkırı dörtnala koşar.

Evet, biliyor musunuz, ben de bir Türk tanıyorum, Süleyman Ufak. Küçük bir adam, ama öyle mini minnacık. Hâlâ çok iyi hatırlıyorum, çilingirdi, üvey babamın iş arkadaşıydı. Bize geldi, oturma odasına oturdu, bizimle televizyon seyretti. Bir keresinde karısı geldi. Turist. Bizde, oturma odasındaki divanda uyudular. Öyle düzüştüler, öyle düzüştüler ki, benim moruk üvey baba kalktı, 'Kesin artık şunu. Uyuyamıyoruz,' dedi. Kafayı yedim herhalde diye düşündüm. Daha sonra annemle aralarında bir şeyler döndü. Neredeyse ikili ilişki gibi. Çok cana yakındı. Bir gün bana böyle bir ak-

1 Königsalle: Kral Caddesi. Alle: Bitti, yok – ç.n.

2 Her şey yolunda – ç.n.

varyum hediye etti. Siz sıçtıktan sonra kıçınızı suyla yıkarsınız, öyle değil mi. Bakın, bunu bile biliyorum. Bunu bana o anlattı. Ben de buramı yıkıyorum. Önce onu yıkıyorum, sonra kuruluyorum. Ha bir gün onu yıkamaya göreyim, buram tamamen kızarıyor. Kıçım için bir havlum var, ayaklarım için başka bir havlu. Yüzüm ve bedenim için elbette ayrı havlularım var."

Şark Treni varmıştı. Bizim köylüyle eşeği dışında herkes biniyor.

HAVA KARARDI
HAVA AYDINLANDI

Aradan seneler, seneler geçti.

Köylü eşeğiyle birlikte Alamanya'dan geldi.

Köylü artık tanınmaz haldeydi. Yüzünün yarısı felçliydi, çünkü faşist Türkler onu dövmüşlerdi. Güzel saçları dökülmüş, kel kalmıştı.

Bir gözlük takıyordu, elinde bir diplomat çantası vardı, lacivert bir takım elbise giymişti. Kafası bir sargıyla sarılıydı. Eşeği köylünün eski eşyalarını taşıyordu, o güzel kırmızı yeleğini de. Artık kırmızı bir ayyaş burnuna sahipti. Sırtında birçok hediye taşıyordu. Gümrük memuru köpekle geldi. Köpek eşyaları kokladı, gümrük memuru telsize konuştu: "Karin, Anton, Richard, Anton, Gustav, Otto, Emil, Zeppelin, Siegfried, Sezar, Heinrich, İda, Sezar, Karla, Siegfried, pip pip. Açın şunu, bakmam lazım."

Gümrük memuru köylünün kafasındaki sargıyı çözüp incelemeye başladı.

Eşek, "Başını tekrar geri verin ya da alıkoyun. İşte doktorun verdiği hasta raporu," dedi.

"İtiraz etmeyin. Ben burada sadece görevimi yapıyorum," dedi gümrük memuru.

Yedi dakika sürdü. Bu tahkikat köylünün canını acıttı. Tahkikattan sonra eşek köylünün yarasını yeniden sardı, onu Karl Marx'ın çalışma üzerine söylediği sözlerle avuttu, çünkü bu arada çok kitap devirmişti.

"Toplumun asıl zenginliği ve yeniden üretim süreçlerinin daimi genişleme imkânı fazla mesainin uzunluğuna bağlı değildir, tam tersine üretkenliğe ve az ya da çok randımanlı üretim koşullarına bağlıdır..."

Köylü kendi kendine gümrük memuruna doğru konuştu: "Benim cevabım şudur, kıymetli bayım, eğer bir kafa kötü ve tehlikeli bir şeyse, neden onu hemen koparmıyorsunuz? Onu kükürtlü ateşle de yakabilirsiniz, kıymetli bayım, derim ben. Gönlünüz olsun diye size bile bile yenilebilirim. Ben derim ki, kıymetli bayım, siz her kaybedilmiş savaştan sonra yeni bir... zafer peşindesiniz, kıymetli bayım!"

Eşek onu gene Marx'ın sözleriyle teselli etmeye çalıştı: "Özgürlük Krallığı ilkin ancak çalışmanın bittiği yerde başlar, zorunluluktan ve harici maksatları yerine getirmekten doğan çalışmanın; demek ki asıl maddi üretim alanının ötesindeki şeyin doğasında yatmaktadır özgürlük. İhtiyaçlarını gidermek, hayatta kalmak ve yeniden üretmek için vahşiler nasıl doğayla mücadele ediyorsa, uygar insan da bütün toplum biçimlerinde ve bütün olası üretim şekillerinde öyle mücade etmelidir."

Köylü dinlemiyordu artık onu. Karısını düşünüyordu. "Kıymetli bayım, benim kıymetli karımın elinde de güzel bir kılıç var. İki yıldır karımı görmedim. Onun göğüsleri arasına uzandığımda ona da bilerek yenileceğim. Evim henüz bitmedi. Elma bahçem henüz bitmedi. Çünkü para gönderemedim. Hısımlarımın bana gönderdikleri bir mektupta dediklerine göre canım karım, 'Elimi sallasan ellisi!' diyesiymiş."

Köylünün sadece başı değil gönlü de yaralıydı; birini kötü Türkler, diğerini karısı açmıştı. Kendisi Alamanya'da ma-

denci olarak çalıştığında, o zamanlar karısının amcasıyla beraber aynı ağaçtan kiraz yediğini unutamıyordu. Köylü derdini hüngür hüngür ağlayarak, yaralı kafasını duvara vurarak aleme gösterdi. Eşek gene onu avutmaya çalıştı, bunun için onu tıraş etti. Ama bir işe yaramadı. Eşek teybe bir göbek havası koydu, başladı onun için göbek atmaya. Bunun üzerine köylünün ayranı kabardı, "Bunu sen kaldırdın, indirmek de sana düşer," dedi. İkisi de hikâyeler anlattı, köylüye bir Alman sevgili bulmak için Alamanya'da neler yaptıklarına dair. Kadın bir dil öğretmeni bulmak için ilan vermişlerdi. Köylü, kadın dil öğretmeninin uzun sarı saçlı, Meryem Ana yüzlü olmasını istiyordu. Çekingen bir kadın öğretmen seçti. Kız onun efendi bir adam olduğunu düşünmeliydi, ama aynı zamanda onun bir erkek olduğunu da hissetmeliydi. Köylü kendisini politize eden bir Türk üniversite öğrencisine sordu, ne yapayım diye. Öğrenci ona bir ikiz takke, yani sutyen almasını tavsiye etti. Ayrıca bu sutyeni yastığının altına saklamasını. Ama bu sutyenin yarısı yataktan aşağıya sarkmalıydı ki, kadın öğretmen onun kadınlardan hoşlandığını düşünsün. Köylü ikizlere bir takke satın aldı; ikizlerden birini baş yastığının altına sokuşturdu, diğerini de yataktan aşağıya sarkıttı. Ama kadın öğretmen onun odasına girmeden önce, her iki takkeyi de yastığın altına tıkıştırdı, çünkü köylü çok çekingendi. Sonra öğrenci arkadaşına bir kez daha danıştı: NE YAPMALI? Öğrenci ona öğüt verdi: "Pahalı bir parfüm al, öğretmen hanım gelmeden önce odanın her yerine sık."

Köylü pahalı bir kadın parfümü satın alıp odaya sıktı, ama öğretmen hanım gelmeden önce pencereyi açtı. Öğretmen hanım ders esnasında sıkça iç geçiren köylüye sordu: "Neyin var?" Köylü cevapladı: "MEMLEKET HASRETİ!"

Köylü anlattı: "Sonra dans öğretmeni için ilan verdim. Gisela Schmidt. Güzel kız. Bana dedi ki: 'Sen bana Gila demek, ben de sana Kary!' Haftada iki kez Gisela'ya gidiyordum.

Bir, iki, Gila benle uzak dans ediyor.

Üç, ama ben daha yakın dans etmek istiyorum.

Dört, yakın dans ediyoruz.

Gila, 'Edepli dur,' dedi.

Duracağım diye yemin ediyorum.

Beş, elim Gila'nın arka avlusuna kaydı.

Altı, Gila beni dışarı attı."

Bu hikâyelerle dertlerini kederlerini unuttular, Egon Tango dans ederek köylerine vardılar. Köyde çeşme hâlâ yerindeydi. Ama orada silme elma dolu bir sepet duruyordu. Köylü elmalarının tadını beğendi. Karısı silme elma dolu başka bir sepetle geldi. Ona elma sundu. Köylü reddetti, eşek aldı, hepsi uyumaya gitti. Ahırda bir mum yakılmıştı. Eşek orada oturdu, karısı eşek hanım onun Almanya yorgunu sırtını kaşıdı. Eşek kırmızı şarap içti. Eşek hanım: "Kendini daha iyi hissediyor musun?" diye sordu ona.

Eşek: "Çok daha iyi, hele biraz daha kaşı."

Eşek hanım: "Orada da bit var mı?"

Eşek: "Olmaz olur mu, bit geleceği olan bir hayvan."

Eşek hanım: "Hadi oradan, buna kimse inanmaz burada."

Eşek: "Bitler de bunu çok iyi biliyor. Oflamayı puflamayı bırak da sana neşeli bir şeyler anlatayım."

Karısına Almanya'da neler yaptıklarını anlattı. Köylüye bir kadın bulabilmek için kaç ilan verdiklerini. Köylünün öğrenci arkadaşı şöyle bir ilan vermelerini öğütlemişti: "Ben evli bir adamım. Karımı çok seviyorum. Gecede birkaç kez karımla düzüşüyorum, ta ki karım yoruluncaya dek, sonra doyuma ulaşmamış bir halde öylece kalakalıyorum. Benim yaşadıklarımı yaşayan evli bir kadınla tanışmak istiyorum. Ben kendim de evli olduğum için hanımefendinin korkmasına hiç gerek yok. Ağzım sıkıdır. Eşlerimizin sevişemediği anda biz başlarız." Eşek, bir sabah köylünün henüz daha uyurken kendisini deli gibi uyandırdığını anlattı. Köy-

lü ilanlarından birine cevap almıştı. Titreyerek dedi ki: "Polis. Bizi polise teslim ediyorlar." Mektupta şunlar yazılıydı: "Kendini toparla arkadaşım, aksi takdirde bir dahaki sefere mektubunu komisere göndeririz." Mektupta Alman *Olay Yeri* dizisinde oynayan bir komiserin fotoğrafı da vardı. Eşek bütün bunları karısına eşek ahırında anlatırken, köylü çırılçıplak, ama evrak çantası bileğine kelepçeli bir şekilde, eşeklerin yanından geçip çeşmeye gitti, orada yıkandı. Eşek hanım evrak çantasında ne olduğunu mutlaka bilmek istiyordu. Eşek bir şiirle bunu unutturmaya çalıştı:

"Gerçek bir Berlinli Berlinlidir.
Gerçek bir Türk Kreuzberglidir.
Gerçek bir Parisli[1] lastiktendir."

Ama Eşek hanım, "Çanta, çanta," diye diretti.

Eşek doğruyu söylemek zorunda kaldı: "Köylü bu evrak çantasını satın aldı, içine prezervatifler, seks kremleri doldurdu, şayet bir kadına rastlarsa diye. Bir keresinde köylünün siyasi bir miting için Braunschweig'a gitmesi gerekiyordu. Gitti oraya, sonra eşeğine bir mektup yolladı. Mektupta şunları yazmıştı: 'Solcu üniversite öğrencilerinin verdiği görevle Berlin'e gidiyorum. Çantamı Berlin'deki Öğrenci Polit Bürosu'na gönder.' Çantayı Berlin'e gönderdim. Ama köylü o sırada başka bir şehirdeydi. Öğrenciler çantayı açtılar, içindekileri sattılar, elde edilen gelir politik kasaya kondu."

HAVA KARARDI
HAVA AYDINLANDI

Horoz öttü.

Türk köyü Alamanya'dan gelen hediyelerini almıştı.

Minarenin bir teybi vardı artık. Artık hoca görünmüyordu. Ama ezan yanlış tempoda okunuyordu.

1 Kondom anlamında – ç.n.

Bir kadın süpürge makinesiyle tozları alıyordu. Makine uzun saçlarını yakaladı.

Çok yaşlı bir adam çeşmede tekrar tekrar ıslattığı sakalını bir fönle kurutuyordu.

Bir çamaşır makinesi çalışıyordu. Bir çocuk kedisini de makinede yıkamak istedi.

Köylü orada elma kralı olarak oturuyordu, karısı onun sırtını ovalamak zorundaydı. Hacamat etmek için Almanya yorgunu sırtına çay bardakları yapıştırdı.

Köylünün amcası köyü ölçüyordu, daha kaç elma ağacı dikilebilir diye.

596 elma ağacı için yer var.

Diyelim ki 50 elma ağacı beş yaşında.

200 elma ağacı üç yaşında.

153 elma ağacı 1 yaşında.

"Yahu amca sen hakkaten de... Kusura bakma ama tam bir Türk gibisin," dedi köylü.

Hesap makinesiyle hesapladı: "999 elma ağacı," dedi.

Amca, "Ben 1000 düşündüm," dedi.

Köylü, "999'u veren Allah 1000'ini de verir," dedi.

Köylü amcasına para verdi. Kısa bir süre öncesine kadar Almanya'da gene bir işi vardı. Karısı sırtını çay bardaklarıyla yaktı.

"Sen beni öldürmek istiyorsun," dedi köylü.

"Sen beni öldürmek istiyorsun," dedi karısı.

Köylü karısına vurdu, karısı da ona. Karısı titremeye başladı, titreye titreye üzerine yedi kat yorgan örttü, ama buna rağmen titremesi geçmedi. Köylü hâlâ kızgındı, o zamanlar amcasıyla aynı ağaçtan kiraz yemesi hikâyesinden dolayı. Akrabaları geldiler, yemek getirdiler, köylüyü övdüler, çünkü şimdi artık o zengin bir adamdı.

Akrabalar, "O Alamanya'ya gittiğinden beri çocuklarımız uslandı," dediler.

Ya da: "Bütün tembel koyunlar kuzuladı."

Ya da: "Çok yağmur yağdı."

Amca, "Yeğenim, sen gittikten sonra karın aklını yitirdi," dedi. Köylü, "Benim karımın eskiden de aklı yoktu, sakın başka bir şeyini yitirmiş olmasın?" dedi. Köylünün karısı titriyordu. "Akrabaların başına düşsün e mi? Ölsen seni uyandırmam. Uyan. Çünkü zengin bir adamsın, o yüzden seninle konuşuyorum. Neden zengin olmak zorundasın, eğer kargalar evini yiyip bitirecekse?" dedi kocasına. Çok kızgındı bütün akrabaların şimdi artık zengin bir adam diye kocasının ayağının altını öpmesinden dolayı. Köylü ona bir büfe köftesi olduğunu söyledi. Karısının bozulmuş bir büfe köftesinden yetmiş kat daha soğuk olduğunu söyledi. Çünkü Almanya'da çok büfe köftesi yemek zorunda kalmıştı. Köylü, "Çabuk cevap ver, neden o zaman kiraz ağacına gittin?" dedi ona. Kadın, "Sen de Alamanya'ya gittin," dedi.

Köylü: "Allah seni inandırsın, Almanya bana geldi."

Kadın: "Öyleyse, kiraz ağacı da bana geldi."

Köylü: "İyi hoş da, neden orada kalıp da amcamın taşak hikâyesini sonuna kadar dinlersin ha?"

Kadın bir doktorun kızı olmadığını, nasıl kulak ardı edildiğini bilmediğini söyledi. Sonra daha çok titremeye başladı. Dedi ki:

"Allahım bana sabır ver
Ya da kalbimi taşa çevir;
Bana iki kanat ver
Ya da beni kuşa çevir."

Köylü ona acıdı.

Karısının yanına Alamanya'dan getirdiği elektrikli bir soba koydu ve karısı için şarkı söyledi:

"Mermer, taş, demir kırılır
Bizim aşkımız kırılmaz ama
Her şey, her şey geçip gider

Bizim aşkımız geçip gitmez ama."[1]

"Biliyorum," dedi karısına, "senin bir suçun yok. Bence suç sermayede. Ancak kapitalizmin çekiciyle dövülmüş bütün insanlar birleştiği takdirde kurtulubiliriz..."

Eşek geldi yanına, tir tir titreyen kadını, köylünün akrabalarının ve politize köylünün yalanlarını gördü: "Sen önce beni ve karını kurtar. Hadi, Almanya'ya gidiyoruz."

Köylü eşeğe sordu: "Neyin var?", çünkü eşekten oluk oluk kan akıyordu. Eşeğe köy yolunda bir misafir işçi arabası, OPEL CARAVAN çarpmıştı, çünkü köy yolu arabalar için değil, eşekler için yapılmıştı. Eşek anlattı: "Görmeliydin, 20 metre havada uçtum, sonra küt diye yere düştüm. Ayağımla penceresini kırdım, suratına ters ters baktım. Herif, Almanya'daki sigorta şirketine arabasına bir çoban köpeğinin saldırdığını söyleyecekmiş, aksi takdirde para alamazmış, öyle dedi. Öyle ya, eşekler arabalara saldırmaz. Hadi, Alamanya'ya gitmeliyiz."

Eşek, köylünün hâlâ titreyen karısı ve çocuklarıyla Alamanya yoluna koyuldu. Ama köylü köyde kaldı. Karısı yokken akrabalarına sormak istiyordu, bakalım amcasıyla aynı ağaçtan kiraz yeme işinin aslı astarı neydi. Eşek, kadın ve çocuklarla Alamanya yolundayken, Almanya Kapısı'nın önünde entelektüel bir Türk aydını gördü. Aydın daktiloyla bir küvetin içinde oturuyordu, Almanya Kapısı'ndan çıkanlara bazı sorular sormak istiyordu. Bebek arabalı bir adama sordu:

"Müsaadenizle bir soru sorabilir miyim? Neden Türkiye'ye geri dönüyorsunuz?" Adam hiçbir şey demedi. Yasak tabelasını gösterdi, üzerinde şunlar yazılıydı:

"Çocukların
avluda, koridorda, merdivenlerde
oynaması

1 1965 yılından beri dinlenen çok ama çok ünlü bir pop şarkı . Almancası: marmor, stein und eisen bricht/aber unser liebe nicht – ç.n.

bütün kiracıların çıkarı doğrultusunda
yasaktır."

Sonra tekerlekli sandalyede oturan bir işçi geçti. Küvetteki aydın ona soru sormadan konuştu:

"Ben dört yıl çalışmak. Doktor C & Otto.
Makinenin bir tarafından
taş almak
makinenin öbür tarafına
taş koymak
öyle küçük küçük, güzelce çıkmak."

Sonra gitti. Elleri kelepçeli üçüncü bir adam belirdi. Aydın ona sordu:

"Affederseniz, Türk müsünüz?"

"Ben Alman için Türk,
Arap için Alman,
Beraber masa tenisi oynamak."

Sonra gitti.

Alamanya Kapısı'ndan bir genç kovuldu. Arkasından kırbaç vuruluyordu.

Aydın: "Can you speak English?"

Genç: "Yes, abicim."

"How are you?"

"I am very well. And you?"

"Neyin hayalini kuruyorsun, onu söyle?"

"Milyarların!"

"Sonra?"

"Arabalar satın alıp binmenin."

"Nereye?"

"Nereye mi, Afrika'ya!"

"Afrika?"

"Aslanları öldürmek – Berlin'de kürk dükkânı var!"

"Where are you going tonight?"

"Türkiye!"

"Why?"

"Why? 18 oldum. Go home! I go home. Ama my home arkada kaldı, annem babam Almanya'da. I go home. Anladın?"

Genç, bir karate hareketi yaptı, aydın küveti öptü. Genç dedi ki: "İmparatorluk karşı koyuyor. Good bye."

Aydın pantolonunu çıkardı –tutkudan, dizlerinin üzerine çöktü, konuştu: "Anlamıyor musunuz, bu insanlar için bir şeyler yapmanın ne kadar önemli olduğunu. Are you feeling that? Ne sandınız, misafir işçilerin yaşadığı kültür şoku her şeyin sorgulanmasını gerektiriyor. Economical–cultural–political. Misafir işçiler arasında bir şiir ya da elbise dikme yarışı düzenlenmeliydi. İşte o vakit, Alman kumaşından kendilerine nasıl Türk kıyafetleri diktiklerini sınayabilirdik; böylece kimliklerinden ne kadarı kalmış görebilirdik. Ne diyorsunuz buna? Ya da örneğin Türk borsası ve Alman borsası. Arada bir işçi çocuğunun yattığı bir beşik mekik dokuyor. Gidiyor geliyor... veya bir Türk ve bir Alman tanrıçası birlikte tarihi incelemeli, haçlı seferlerinden Bismarck'a, Bismarck'tan bugüne. Ya da Bergama şehrimizden iki figür görünebilirdi. Ama Bergama Müzesi şimdi Berlin'de."

Eşek: "Bismarck bizden çok hediye kopardı. O zamanlar Bismarck'ın bıyığı Bağdat hattını petrol kuyularına kadar götürdü hızlıca petrol içebilsin diye. İsyan korkusundan hep üstüne doğru dürüst oturmayan giysilerle ortalıkta dolaşan Sultan, Bergama'yı ona hediye etti; 'Sine-i şahanemde o kadar taş var ki, bunlardan bir tanesi de Alman gâvuruna nasip olsun,' dedi."

Aydınlatan entelektüel hayal kurmaya devam ediyordu, eşeğin söylediklerini dinlemedi: "Bergamalı iki heykel görünebilirdi; biri Türk, biri Yunan..."

"Galiba," dedi aydınlatan entelektüel, "hayal gücüm gene at koşturuyor, bu belki çok Osmanlı..."

"Manyak mıdır nedir?" dedi eşek.

Aydın: "Dostum benimle içer misin? Burada sahneye içimi koydum. Hiç kimse yoksulların dertlerini dinlemek istemiyor. Yoksulluk korkusu. Yoksulluktan korkuyorlar, demek ki onu bir yerden iyi tanıyorlar..."

Eşek: "Yoksul insanlar mı dediniz? Belki de bizim içimiz çok yoksul. Sevgili dostum Don Alfredo bir keresinde bir misafir işçiye, sosyalist ol sen demişti. Öteki de bunun üzerine: '10 bin mark ver, yapayım sana öyle bir iyilik,' dediydi."

Aydın küvetiyle birlikte çekti gitti. Eşek, köylünün karısı ve çocuklarıyla birlikte Almanya Kapısı'ndan geçip Almanya'ya gitti.

Köylü İstanbul'da sosyalist Tahtabacak'ı aradı, çektiği acılardan karısının mı yoksa kapitalizmin mi mesul olduğunu öğrenmek için. Seslendi: "Huu, Tahtabacak, Tahtabacak." Bir adam geldi, köylüyü bıçaklayıp iki seksen yere serdi: "Seni komünist seni, neden arıyorsun Tahtabacak'ı?" Sonra kanlı bir tahta bacak fırlattı köylüye doğru. Köylü tahtadan kanlı bacağa sarıldı, sosyalist Tahtabacak'ın faşistler tarafından öldürüldüğünü anladı. "Ülkenin fotoğrafını çekmek lazım. Bütün insanların. Yakında hepsinin yerinde yeller esecek. Hastayım ben," dedi.

Sonra kendisinin iki fotoğrafını gösterdi. "İşte burada, Almanya'da faşistler kafama vurmadan önce. İşte bu, faşistler kafamı kırdıktan sonra. Karım o zamanlar amcamla birlikte kiraz ağacının altında oturup kiraz yedi. Artık ona amca demedi. Onu adıyla çağırdı. Bayram Ali. Yaşlı teyzemle yeğenim anlattı bunu bana.

"Ah zavallı annem. Ağzında dişi kalmadı. Ağlıyordu. 'Ah evladım, senin hayırsız karın hayatının kurt kapanı. Amcanla aranda kan mı akıtmak ister?' dedi."

Köylü o zamanlar, karısının amcasıyla aynı ağaçtan kiraz yeme işini, amcasını öldürsün de hapse düşsün ve orada ge-

berip gitsin, böylece Almanya'dan getirdiği şeyler ve Almanya parası sayesinde amcasıyla beraber diktikleri elma bahçesi kendisine kalsın diye karısının mahsus anlattığına inandı. Köylü, "Evet, evet, hayat tatlı, gelgelelim ölüm de tatlı. Evet, evet, kirazlar olgunlaştığında," dedi. Sonra karanlık bir gözlük taktı, Almanya Kapısı'ndan geçip Almanya'ya girdi.

HAVA KARARDI
HAVA AYDINLANDI

Temizlikçi kıyafeti giymiş köylü, karısını ve çocuklarını Almanya Kapısı'ndan kovdu. Karısına, "Artık sen benim karım değilsin. Benim gözümde sen katilsin," dedi. Kadın, "Nereye giderim ben üç çocukla?" diye sordu.

Köylü, "Kiraz ağacının altına git," dedi.

Eşek: "Ulan, amcan yumurtladı, sen kuluçkaya yattın. Yumurtanın üzerine oturup uyuyorsun, köpek gelip senin taşaklarını yiyor."

Eşek, köylünün şimdi köydekilerin nezdinde zengin bir köylü sayıldığını, akrabalarının karısına karşı olduğunu biliyordu.

Köylü eşeğine kızdı, onu da daktilosuyla beraber Almanya Kapısı'ndan kovdu. Karşılıklı beddualar okudular. Eşek, "İnşallah bir OPEL CARAVAN çarpar sana," dedi.

Köylü, "İnşallah fabrikada yürüyen bantta geberirsin," dedi.

Karısı, "İnşallah, tren garının soğuğunda donarsın," dedi.

Eşek, "İnşallah bir kez kaldırırsın, bir daha indiremezsin," dedi en son.

Köylü kızdı köpürdü. Bir kova suyu karısının kafasına boca etti, eşeğin Almanya'da yazdığı romanın sayfalarını yırttı, sonra Almanya'dan içeri girdi. Kapı kapandı. Köylünün karısı yolun üzerine oturdu, kendi kendine mırıldandı. Eşek boş kovada ateş yaktı, ıslanmış kadın biraz ısınabilsin diye.

Almanya Kapısı'ndan bir kadın çıkıyor. İçinde kocasının oturduğu bir el arabasını itiyor. El arabasının içindeki adam türkü söylüyordu.

"Geride kalmak
Deli kalmak.
Boşver.
Kalalım geri
Kalalım deli.
Ulan bassana gaza."

El arabası köylünün karısına çarptı. El arabasını iten kadın, "Affederseniz, kocam delirdi," dedi.

Köylünün karısı: "Benimki de. Sizinki de mi elma bahçesi yüzünden delirdi?"

El arabalı kadın: "Hayır, OPEL CARAVAN. Dedim ona, neden aldın? Sağır. Sıçayım lafıma. Kim dinler beni? Alışverişe gidemem, zil çalınca kapıyı açamam. Hep bir tek odanın içinde, bir oda... Bir gün. Geliyor, diyor ki: İşte CARAVAN. Pencereden dışarı bakıyorum, Allah sonumuzu hayır etsin diyorum. Yatmaya gittik, sağıma dönüyorum, o da ne, adam yok. Pencere kenarında. Opelimi çalacaklar, Opelimi çalacaklar dedi. Kendi kendime, Allahım yardım et bize dedim. Ama o odadan Caravan'a bir alarm zili koydu. Hakkaten de bir gün Caravan ciyak ciyak öttü: Winnnnnnn, winnnnnn, winnnnnn. Baktık, Caravan yerinde duruyor, ama winnnnn, winnnnn yapıyor. Çocuklarmış! Sonra sokağın ortasında namaz kılmaya başladı. Tımarhaneden çıktı. Allah'a çok şükür. Şimdi ver elini Türkiye. Opel Caravan'ı sattık."

Sonra topallayarak bir Türk kadın geldi, oğlu, varisleri ve gözlüğüyle beraber. "Üzülme bacım, benim de kocam delirdi," dedi.

"Opel Caravan yüzünden mi?"

"Hayır, para yatırdı. Biliyor musun, temizlemediğim yer yok, buz pisti salonu, boks salonu, hobi bahçesi, neon lam-

ba, hapishaneler, mezarlıklar, botanik bahçesi, opera sahnesi. Sonra bir cigara yakarım. Ama o geri döndü. 'Ben dayanamamak Almanya'ya,' dedi. Sekiz yıldır para gönderiyorum. Köyde her şey var, domates, patlıcan. Dedim: 'Ali, bir kamyon al, civardaki domatesleri aracısız direkt şehre götür.' 'Hayır,' dedi. 'Ben parayı bankaya yatıracağım. Bir yıl yatsın, sonra uyandı mı paraya para demeyiz,' dedi. Kıçının üstüne oturup beni uykusuz koymak niyetinde bu herif."

Kadınlar ateşin kenarında ısındılar. Eşek bozuk daktilosunda Alman arkadaşı Mathias'a bir mektup yazdı:

Sevgili Mathias,

Kızını ziyaret edişini anlatman hiç aklımdan çıkmıyor. Kızın Kreuzberg'teki odasında, aynayla masa arasında yaşlı bir kadın gibi volta atıyormuş, tıpkı savaş öncesindeki gibi. O akşam rüya gördüm, Köln'deydim. Sokaklar tamamen boştu. Dom Kilisesi ve evler kahverengi kırmızıya boyanmış bir yığın halindeydi, hepsi de Van Gogh'un fırçasından çıkmışçasına. Artık şehir diye bir şey yoktu. Bir intihar-şehir-resmiydi bu. Tek başıma dolaştım, ortalıkta dolandım: Dom ve evler bana baktılar, pencereleri ışıklıydı. Tek bir insan yoktu. Kendimi bir arazide buldum. Oh diye derin bir nefes aldım, Dom benim peşimden gelemez artık. Bu saniyede ayağım yumuşak bir şeye bastı, bataklık. Ceketimi bir çalılığın üzerine fırlatıp kendimi çekmeye çalıştım. Gitgide daha derine batıyordum. Sonra birdenbire bir trendeydim: Hamburg-Altona, şehirlerarası tren... bir uçaktaki gibi. Koridorun sonunda bir ayna var. –Trenin hemen kalkacağına dair sinyal– Bu sözleri bir kitapta okudum, önümde oturan bir kadının okuduğu bir kitapta. Benim köylünün karısı geldi: "Saçlarımı ve süs eşyalarımı Münih Sanat Müzesi'ne hediye edecekler," dedi.

Bunun üzerine dedim ki: "Okumam lazım. Koca bir geçmiş beni bekliyor." Orada bir tost makinesi vardı, içinden iki kitap yanarak çıktı.

HAVA KARARDI
HAVA AYDINLANDI

AUTOPUT[1]

Bir Türk polise telefon açar:
"Aloo polis, polis.
Burası otoban.
6 adam ölü,
Bana hava hoş,
Ben iyiyim, 2 araba kaput
Yunan adam mort
Hannover yolunu tut."

Kaput bir araba gökten düştü. İnsan elleri kapıdan sarkıyor, bir araba radyosu şarkı söylüyor. Yaşlı bir baba ölüleri almaya geldi. Müziği kapatıyor. Başka bir baba bir tabutu taşıyarak geliyor.

Birinci baba: "Başınız sağolsun, aga. Ölüleri hemen gönderiyorlar. Ölüyü olduğu gibi elbiselerle tabuta koyuyorlar. Tabutu bir güzel lehimliyorlar. Dört gün içinde gönderiyorlar tabutu. Alamanlar güzel tabut yapar. Bu yol bizden tam beş can aldı."

İkinci baba: "Ama neden? Oğlum arabasını çok seviyordu. 'Baba, biliyorum, bu Ford Consul benim. Ama onu karşımda görünce her defasında ona yeniden âşık oluyorum,' derdi."

Babalar ölü oğullarını alıp Türkiye yönüne gittiler.

---

1 1991 yılına dek Yugoslavya'yı boydan boya kateden otoban –ç.n.

Bizim köylü de Opel Record'uyla Autoput'a geldi. Opel Record'unda tam on bir kişi oturuyordu. Tavanda oturan Türk, uyumasın diye sürekli köylünün yüzüne su serpiyordu. Opel Record geri geri gidiyordu. Köylü şimdi bambaşka bir insan olmuştu. Arabalı bir insan. Anlattı: "Benim şanzıman mafiş. Kaput. Götün teki 350 mark istedi yeni bir şanzıman için. Ama ben kafayı yemedim. 30 kilometre geri geri araba sürdüm. Bir şey oldu mu? Hiçbir şey olmadı. Ayrıca bu tuğlayı gaz pedalının üstüne koydum, benim zavallı ayağımı zahmetten kurtardım böylece."

Opel'in tavanındaki Türk, "MEMLEKET HASRETİ, MEMLEKET HASRETİ," dedi.

Köylü: "O bölüm müdürüydü, biliyor musun? Benim var bir Opel Record, onun sadece bir Ascona. Bu onun ağrına gitmişti. Ben ondan daha az yıl çalışıyor, ama ben gıcır Opel Record aldım. Bana sık sık sordu: 'Sen bıyığını kestirmek istemiyor? Çok uzun.' Dedim: 'Neden? Hz. İsa'nın da saçları uzundu.' Bu da onu iyice uyuz etti. Kafasında keli gözüktü moruğun."

Opel'dekilerden biri, "İyi ki herif kalpten gitmemiş," dedi.

Köylü: "Benden sonra kalp krizi de geçirdi. O gün bugündür sakin." Arabayı geri geri sürmeye devam etti.

İki Türk misafir işçi kardeş geldi, Autoput'ta kendilerinin çalınmış televizyon kutusunu aramaya koyuldular.

Birinci kardeş, "Büyük bir televizyon kutusu gördünüz mü?" diye sordu.

İkinci kardeş: "Schaub-Lorenz kutusu."

Birisi: "İhtiyacınız varsa alabilirsiniz. Yoksa beğenmediniz mi?"

İkinci kardeş ağladı, birinci kardeş anlattı: "Babamız Köln'deydi, misafir bizim yanımızda. Aniden iki gün önce ölüverdi. Pazartesi sabahı. Kardeşim, bir ölü 3000 marka uçuyor. Benzin 500 mark. Ford bizi götürür, baba Türki-

ye'ye kadar paşalar gibi gider, diye düşündüm. Babayı Schaub-Lorenz kutusuna koydum, Ford'un tavanına sıkıca bağladım. Geliyoruz Yugoslavya'ya, her şey kebap. Uyuduk ormanda. Sabah kalktık, Schaub-Lorenz kutusu yok.

Baba çalındı.

Allahım bize sabır ver."

HAVA KARARDI
HAVA AYDINLANDI

Köylü, Opel Record'unu geri geri sürerek köyüne vardı. İlkin arabasını temizledi, camları yıkadı, tozunu aldı. Eşek bu arada 125 köylü kadar değer kazanmış köylüye baktı, çünkü zaman içinde bu ülkede para enflasyon yüzünden 125 kat perişan olmuştu. Şimdi bir mark 125 liraydı. Bir köylü = 125 köylü.

Eşek Opel Record'a konuştu. Eşek çok üzgündü. Çünkü köylü eşeğini Opel Record ile değiştirmişti.

Eşek arabaya: "Büyük bir kafa bir keresinde, 'Şimdi barıştan daha önemli şeyler var,' dedi. Savaş kapınıza dayanınca ne yapacaksınız Opel Bey?"

"Tanıdığım İsviçreli kadınlar var, onlar, 'Aa, o zaman hemen İsviçre'ye gideriz,' dedilerdi. Sen de bizimle gelirsin Eşek!"

"Hahaha, ne hoş insanlarmış öyle, üçüncü savaş çıkınca, çikolatalarını tek başlarına yemeye devam edebileceklerini mi sanıyorlar?"

Silecekler çalışmaya başladı, araba kızmıştı, bağırdı.

Eşek, "Samanlık kundaklandı.

Buğdaylar, arpalar cayır cayır yandı.

Çalılar, çitler –aman aman– yanmaya başladı,

Çingene milleti hüngür hüngür ağladı," dedi köylüye.

Köylü, "Cik cik ötüp aklımı karıştırıyorsun," dedi.

Eşek: "Ben sadece karnımdan konuşacağım."
Köylü:
"İster karnından konuş,
İster ağzından, bana ne.
Sopayı yiyeceksin güzelcene."
Eşeğini dövdü. Eşek kalp krizi geçirdi. Aslan ve mezar taşları geldiler, eşek için bir türkü okudular.
Eşek aslana ve mezar taşlarına:
"Bir daha –bir daha– biraz daha söyleyin
Vefasız dost nasıl da canımı yakar.
Artık sinesinde bir başkası yatar.
Zavallı gönül, ne kadar sakar
Yârin eziyetinde boşuna zevk arar.
Bir daha... Bir hayat çağırıyor beni bir sonraki ölüme kadar."

Köylü yatağında yatıyordu, büyük alacalı yatak en başından beri ikiye ayrılmıştı. Öteki tarafta kadın çocuklarıyla birlikte yatıyordu. Köylü her şeyini yatağa almıştı. Diplomat çantası, hesap makinesi, teyp, küçük bir mini televizyon, güneş gözlüğü. Başucunda duran elma ağaçlarına ilanı aşk etti:

Sensin yârim, kıvançlı ve hür!
Sana vurulmuşum bir kere.
İnsaf et gönlümü yakan şu kedere
Sev beni, seveyim seni.

Senin yanında olmak ister gönlüm
Rüyalarımda gündüz gece.
Ayrılıktan yoruldum, ah gülüm!
Sev beni, seveyim seni.

Elma cevapladı:

Senin gönlün kötek ister.
Şu anda kıvama geldiler,
Sonra damağında kalır lezzeti.
Sevme beni, sevmiyorum seni.

Köylü bir sopayla elmaya vurdu, elma ağacından patır patır elma düştü. Köylü çıplak ağacın üzerinde kendi gençliğini gördü, bir zamanlar yabancı bir elma ağacından elma çalan o genç köylüyü. O zamanlar elma ağacının sahibi sormuştu, ağacında ne haltlar karıştırdığını. Şimdi kendisi elma sahibi olarak sordu, kendi benzerine: "Ne haltlar karıştırıyorsın ağacımda?"

Kendi benzeri cevapladı: "Ben bir bülbülüm, ötüyorum burada."

Köylü: "Hele bir öt de göreyim."

Kendi benzeri biraz öttü.

Köylü: "Bu nasıl bir bülbül ya? Böylesini hiç görmedim."

Kendi benzeri: "Toy bir bülbül işte böyle öter."

Köylü: "Sen iyisi mi aşağıya, hop hop."

Kendi benzeri, ağaçtan iner, ikisi de, "Ben köylüyüm, ben köylüyüm," demeye başlar.

Köylü eşeğini yardıma çağırdı, eşek hangisinin hakiki köylü olduğunu söylesin diye. Eşek geldi, onun gençliğiyle birlikte gitti.

Elma ağaçları titredi.
Opel Record bağırdı.
Köylünün karısı hamile kaldı.
Köylü güneş gözlüğünü taktı,
Bindi Opel Recorduna,
Dedi karısına ve çocuklarına:

"Alamanya'ya gitmemiz lazım."
Arabasını geri geri sürerek gitti Alamanya'ya.

HAVA KARARDI

BİR TEMİZLİKÇİ KADININ KARİYERİ
Almanya Anıları

Ben temizlikçi kadınım, burayı temizlemezsem, başka ne iş yapabilirim ki? Ülkemde Ofelya'ydım. "İyi sevişiyoruz, ama bu her şey demek değil, aramızda sınıf farkı var, üstelik karım olarak bana arka çıkmadın," dedi karı-koca yatağında birlikte yattığım adam. Tek-Çocuk-Dramı yaşayan zengin bir oğuldu. "Manastıra git! Git! Elveda. Veya ille de evlenmek istiyorsan, delinin tekiyle evlen, çünkü akıllı adamlar onları nasıl bir canavara çevireceğinizi çok iyi bilirler! Bir manastıra git, hem de çok çabuk, elveda!" dedi bana.

"Sınıf farkı ta başından beri vardı, neden benimle evlendin?" diye sordum.

"O zaman devir değişikti, o günlerde bir temizlikçi kadınla bile evlenebilirdim," dedi.

Ağız bir torba değildir, ucundan tutup büzemezsin. Baş ne düşünürse, ağız onu söyler.

Bir hekimin oğlu olan arkadaşı, ki kendisi de tıp okuyordu, bununla ilgili, "Kim ağzına kilit vurursa, o daha çok yaşar. Karımı karakolda ölürken gördüğümde iyileştim. Kadınların daha çok konuştuğu elbette doğru değil, ama iki kişi çok ko-

nuşur, insan tek başınayken susar. Mylord, ille de mezardan bir hortlağın çıkıp bize ayrılın demesi mi lazım?" dedi.

"Evet, doğru, vallaha doğru. İşte bu yüzden bence tez elden el sıkışıp ayrılalım. İşte şimdi susma ve demokrasiyi tekrar kurma zamanı," dedi kocam.

"Ah, çok soylu bir ruh burada mahvoldu."

Kocam Tek-Çocuk-Dramı ve tıp öğrencisi arkadaşıyla beraber demokrasiyi tekrar kurmak için lokantaya gittiğinde, annesi kitaplar hâlâ raflarda duruyor mu yoksa sobada öldü mü diye bakmak için evimize geldi, yatağa ve çarşaflara da baktı! Daha sonra mahkemede, "Bu kadın oğlumu mahvetti, yatak çarşafları kapkaraydı, o bir çingene, ama maalesef biz bunu fark etmedik," dedi.

Hâkim, "İnşallah her şey bembeyaz olur, sabretmek gerek," dedi.

"Hanımefendi, diyorsunuz ki, baykuş fırıncının kızıydı. Hanımefendi, ne olduğumuzu biliyoruz ama ne olacağımızı bilemiyoruz. Afiyet olsun, hanımefendi," dedim. Dışarıda ona götümü gösterdim.

Yatak çarşaflarımın siyah deresinde işte böyle boğuldum... Boşanmış bir kadın olarak babaanneme koştum; "Babaanne, onlar cesedimi bulmadan önce gitmek zorundayım," dedim. Babaannem bir eliyle benim göğsümü, diğer eliyle kendi göğsünü tarttı. "Hiç anlamıyorum, neden benimki böyle kötüledi," dedi, sonra öteki göğüsleri de tarttı, "vallaha öyle, benimkiler seninkilerden kötü. Gidiyorsun, ama ben kirlenince geri dönersin, beni yıkayacaksın."

Komşum bavulumu hazırladı, babaannemle öylece dikiliyor, yere bakarak ağlıyorduk. Babaannem bu sırada bana Sıçtım'ın hikâyesini anlattı.

Bir varmış bir yokmuş, bir zamanlar bir kadın varmış, diğer kadınlar gibi onun da bir kocası varmış, ikisinin bir inekleri varmış.

"İneğe yem versene."

"Sen ver."

"Ben vermem."

"E ben de vermem." Sonra kadın, "Kim önce konuşursa ineğe yemi o verir," demiş. Kadın işini almış, karşı komşuya gitmiş. Adam evde suspus oturmuş. O sırada birkaç eşkıya gelmiş. Adam tek kelime etmemiş. Eşkıyalar eşyaları çuvallara doldurmuş, adamın sakalını bıyığını kesmiş, öteberiyi alıp gitmişler. Akşam olunca kadın eve dönmüş, tam takır kuru bakır evi, sakalsız bıyıksız adamı görünce: "Herif bu ne hal?" demiş.

Adam, "Hah, önce sen konuştun, ineğe sen yem vereceksin," demiş. "İnek senin başına düşsün herif," demiş kadın, uzun yol için demir çarıklarını ayağına geçirmiş, eline demir bir sopa almış, sonra çıkıp eşkıyaların peşine düşmüş. Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş, bir de arkasına dönüp bakmış ki, bir arpa boyu yol gitmiş. Sonra bir ışık görmüş, bir han. İçinde üç adam oturmuş, yiyip içiyormuş; kadın da oturmuş, üç adamla birlikte yiyip içmiş. Üç adam: "Adını bize bağışlamayacak mısın?" Kadın: "Benim adım Sıçtım." Hepsi uyumuya gitmiş, kadın sessizce mutfağa süzülmüş, unla suyu karıştırmış, unla su karışımını bu üç adamın uzun çizmelerine boca etmiş, sonra çıkıp gitmiş. Geceleyin üç adam yataklarından kalkmış, karanlıkta kadını aramaya başlamışlar, ararken "Sıçtım, Sıçtım, Sıçtım," diye sesleniyorlarmış. Hancı uyanmış, çizmelerden akan un su karışımını görmüş. "Sizi gidi hergeleler, halımın üzerine sıçtınız ha," demiş, üç adamı tepelemiş.

"Babaanne, ben gidiyorum, tren bekler," dedim. "Sonunda hep kötüler kazanır," dedi babaannem.

Avrupa'ya yavaş yavaş alışmak niyetindeydim, o yüzden trenle gittim, gidiyorum, ama arkamda bir sürü ölü bırakıyo-

rum. İlk kez bir gemi gören bir çocuğun uykusu hafiftir, ama öldürülen bir gencin uykusu sona ermiştir. Onun için sigara, akşam, sokak, kedi bitmiştir. O genç bir atla içimde dolanacak, belki de sabaha karşı bir ırmağın kenarına gelecek.

Ben su-cesedi yeşil bir bahçeye vardım. Ofelya olarak kendi ülkemde boğuldum, Almanya'da tekrar dünyaya geldim, temizlikçi olarak. Siyah saçlar, beyaz poşetler, bu ikisi yetti de arttı bile. Ben Hamlet'i oynamak isteyen ve oynaması gereken bir adamın eski bir cesediydim, ama hiç kimse bunu fark etmedi. Ben temizlikçi kadın, sayemde Almanya temiz kalıyor, gözlerimi yumdum, 22'ye kadar saydım: "Gözlerimi açıyorum, gördüğüm ilk prensin yanında işe girip çalışacağım, 20-21-22," dedim. Orada bir köpek vardı. Siyah beyaz giysiler içinde, dişleri temizlenmiş, kısa saçlar, burnu temizlenmiş, ıslak değil. Ben bu prensin peşinden gittim. İşim çok kolaydı. Prens ormana sıçıyor, ben hep arkasından gidiyor, onun sıçtığı boku beyaz bir poşete koyuyor, sonra ormancı salonuna götürüyordum. Ormancı bey: "Bir gün Prens ölürse, köpekler insanlar kadar uzun yaşamıyor, o vakit en azından ondan bir hatıra kalır bana."

Hiçbir kurt ormanda benimle iki çift laf etmedi, sanırım onlar da çalışıyordu. Güneşli bir gün bir şeyin farkına vardım, "Ne oluyor ya, Prens'in her zamanki boku yok ortada," dedim. Bokun yerinde yeller esiyordu. Boş beyaz poşetle salona geri döndüm. Ormancı telefonla konuşuyordu: "Bu doğanın en acımasız yasası, yedi yaşındaki av köpeğimle tek başıma ava çıkmıştım, köpeğim vurulmuş bir dağ keçisi buldu, aniden gökten bir kartal üzerine çullandı, pençeleriyle köpeğe vurdu, ganimeti aldığı gibi uçtu gitti. Ben ormancı olarak tüfeğime davrandım, ama duraksadım, ateş etmedim, kartallar koruma altındaydı, o kartal sadece yiyeceğini aldı, dedim daha sonra," dedi ormancı bey telefonda, ağlayarak şarkı söyledi:

"Anacığım? Çatının altında bir yuvacık var mı?
Bak? Bak? Bak?
Evet, bak, orada şakrak kuşu bir çiftin nikâhını kıydı
şak, şak, şak, şak diye
İşte bak, ikisi ne kadar mutlular.
Oradan oraya uçuyorlar, oradan oraya uçuyorlar.
Ah, anacığım, keşke leyleğin getirdiği bir çocuk olsaydım, işte o zaman ne güzel, ne güzel olurdu!"

"Sen var gitmek," dedi ormancı bana. Gittim.

Gittim. Bir ceset gökyüzünde uçuyor tralala gökyüzü ceset su ceset tralala her yer katil tralala yeşil pantolon, pembe bluz içinde, elimde poşet bir şehirlerarası trende bulunuyordum.

Tren penceresinden gördüğüm güzellikleri burada size betimleyemem, uykuya dalmışım. Mucuk mucuk gibisine bir gürültüyle uyandım... Hava karanlıktı, biri karanlıkta osuruyor diye düşündüm, ama bu bir adamdı, açık renk çoraplar içinde oturan siyahi bir kadının dizini öpüyordu adam: "Az sonra bu tünelden çıkacağız, göğüslerinizin 96 santimetre olduğundan başka bir şey bilmiyorum hakkınızda, sportmenliğe aykırı düşünceler getirdiniz aklıma." Adamı tek gözümle gördüm, sürekli esneyen bir yılana benziyordu, siyahi kadının açık renk çoraplarına ağzının suyu akıyordu, dizinin yanındaki devrilmiş bira şişelerinden yere bira akıyordu. Bir Bira-Adam aşkını açık renk çoraplara osuruyor. Ama açık renk çoraplar, "Bana dokunmayın, kanserim, kanserime sakın dokunmayın, size söylüyorum," dediler. Bira-Adam çabucak osurdu: "Yalan söylüyorsunuz, sizi seviyorum, kanserli kadınları tanırım, siz kanser[1] değilsiniz, siz kovasınız, siz çok seksisiniz. Mucuk mucuk, ben oğlağım. Mucuk mucuk."

Tekrar uykuya daldım, hatta düş bile gördüm. Uzun bir

1 Almancadaki "Krebs" sözcüğü aynı zamanda yengeç burcu demek – ç.n.

yılan vardı, duvarın dibinden bir lavaboya doğru yürüyordu, lavaboya girer girmez flopppu diye bir ses çıkardı, hava çıktı, yılan bir parmak tırnağı kadar küçüldü. Bu bir oyuncak yılandı, şarkı söylüyordu:

Bugün muhafız kıtası yürüyor rap rap
Bütün kızların kalbi fayrap
Yüzbaşı bakıyor
Yüzbaşı bakıyor
Pencerelere gururla, gördüğü serap.

Ve lavabo şarkı söyledi:

Ben kendimde olsaydım asker
İyi bir tertip olurdum
Ama ben sadece bir Monika'yım, değilim er
Ah ne kadar yazık, işte budur sonum
Tam da bu yüzden arzularım bir keder
Gömerim onları kalbimin derinliklerine
Fakat benim aşkım gidemez yüzbaşılıktan öte, olur heder
Ben büyüyüp de vardığımda suyun serinliklerine...

Ve yılan şarkı söyledi:

Geçip gitsene zaman, geçip gitsene zaman,

Liesel'in üzerindeki elbise uzun, kolundaki sevgili pek yaman.

Uyandım. Tünelden çıkmıştık, bir gökdelende indim. "İşte geldim," dedim.

"Merdivenler her gün temizlenecek," dediler.

Poşetim yanımdaydı, bana bir de kova verdiler. Merdivenler. Uzun, uzun merdivenler. Çokça ayak. Ayak aşağı, ayak yukarı. Bir gece rüya gördüm, odada iki ayak yürüyordu, ayaklar sadece dize kadardı. "Odada biri var, neyse ki uyandım," dedim kendime, o anda yatağın üzerinde bu ayak-

lar uçuşuyorlar. Yere indiklerinde bunlar artık birer kurttu, ayağa kalktım, gece uyanık kalayım diye bıçakla küçük parmağımı biraz kestim.

Bir gün birinci kat beşinci kata fena kızmıştı. Birinci kat kapılar arkasında şarkı söylüyordu. Şöyle: Bugün üzerimde bir komiklik var, içime doğuyor, tahminim o ki bugün havada bir şey var, çok özel bir koku, bugün havada bir şey var.

Bugün hava olan bu özel koku sıkça vardı. Bunun sebebini söyleyebilirim size. Bu gökdelen insanları geceleyin, sanırım, bazı kapıların önüne sıçıyorlardı. Sabahları bok yığını kurumuş oluyordu, kolayca kovaya koyabiliyordun. Bazı kapıların önünden kırılmış yumurta topluyordum. Her şey gene kovayı boyluyordu. Kapıların arkasından insanları şarkı söylerken duyuyordum.

Bir erkek sesi:

Ben senin hayaletinim, odanda geceleri dolanan
senin tatlı hayaletin gelinim, sana geceleri sarılan
sızarsan seni uyandırırım
ta ki bana deyinceye kadar aşkım
sakın ha ürkme, sakın ha irkilme
sadece üstün açılıyor, değsin tenin tenime
üstün açılırsa bunca
kaygılanma, gene örtülür güzel gonca.

Sonra bir kadın sesi şarkı söyledi. Şöyle:

Senin için bir saksı aldım,
bir saksı ısmarladım,
umarım, beğenirsin saksıyı,
çalıştırırsın saksıyı.

Gittikçe gökdelenin birçok gürültüsünü tanır oldum: klozet, televizyon, kanarya, ciğer ezmesi ve kan sucuğu sohbetleri ve çatır çutur. Hatta bu çatır çuturu kendi gözlerimle gördüm, bir adamdı bu. Odasında hep parmaklarını,

boynunu, ayak parmaklarını, sırtını çıtırdattığını duyuyordum. Sonra çoğu zaman çükünü de çıtırdatıyordu. Ama bir keresinde bu çıtırdatmayı doğru dürüst beceremedi, apar topar hastaneye götürülmesi gerekiyordu, merdivenlerde çükü elinde, tam bir karpuz gibi, çünkü deriyle çıtırdatılmış sinir arasında kan akıyordu, bu da onu şişirmişti. Hastanede ona bir daha asla çükünü çıtırdatma dediler, onu iyileştirdiler. Adam, "Ama çıtırdatan bir tek ben değildim ki, bu bir milli oyun, bunu hastanede gördüm," dedi. Ama Bayan Köhler'i göremedim. Oysa çok isterdim. Hatta bir keresinde az kalsın onu görüyordum. Kapısının önünde yeşiller giymiş bir adam dikiliyordu. Zili çaldı: "Merhaba, içerde kimse var mı, hiç kimse yok mu, Bayan Köhler orada mı, hey, dul Köhler evde mi?" O anda kadın kapının arkasından seslendi: "Ne, dul mu? Hayır, dul filan değilim." Yeşilli adam, "Kocanızın şu anda sekizinci kattan düştüğüne bahse girerim," dedi. Bayan Köhler, "Gülemiyorum, dudaklarım çatlak," dedi.

Ertesi öğlen çöpü aşağı götürüp çöp tenekesine atmak istedim. Çöp bidonunun kapağını açtım, içinde ölü bir kadın vardı; başı yere, bacakları gökyüzüne bakıyordu. İki misafir işçi geçiyor oradan, durumu görünce parmaklarıyla kadını işaret ederek: "Şuna bak hele: Standart. Biz bunu 30 yıl daha kullanabilirdik." Çöp bidonunun kapağını kapattım, bu gökdelenin bütün şarkılarını biliyorum, artık gitme zamanı geldi, diye düşündüm. İnsan kendi ülkesinde bir kez öldürüldü mü, her yerde uyuyabilir, nerede olursa olsun. İneğe yem vermemiştim, adım Sıçtım'dı, yeni bir yatakla çarşafa ihtiyacım vardı.

Eskici kadın, yatak çarşafı.
68 yaşında, iç çamaşırları satın aldığım...
"İki savaş gördüm. Kızım frengiye yakalandı
Doktorlar dediler ki

Çocuk yapsın, ancak öyle iyileşir
Şimdi 4 çocuğu var, hali vakti iyi –Hollanda'da evli.
O zamanlar muktedirler
Çocuklarımızı ellerimizden aldılar
Kim 12 yaşından büyükse
Savaşta çalışmak zorundaydı
Sonra 1941/1945
2 oğul kaybettim
Kız kardeşimi de
Haplar satın aldım
İyi haplar
Artık savaş görmek istemiyorum
Çarşaflar için 3 mark verseniz yeter, hem de yıkanmışlar."

"Siz buralı değilsiniz, ama iyi birisiniz, bizim burada mı çalışıyorsunuz?" Dedim: "Evet, temizlikçiyim." Eskici kadın, "Hadi canım, temizlik ha. Öyle güzel bir kadınsınız ki, tiyatroda oyuncu bile olabilirsiniz," dedi. Neden olmasın diye düşündüm. Neden olmasın. Elimde yatak çarşafı, sahnede kendi rollerini oynayan bütün diğer ölüleri düşündüm. Hayatta kötüler kazanır, ama ölüler sahnede zırvalayabilirler. *Hamlet, Ofelya, Üçüncü Richard, Bilge Nathan, Georg Heym, Dilsiz Kathrin, Woyzeck, at, Danton, Robespierre, Matmazel Julie, Van Gogh, Artaud, Marie, Rimbaud, mezar kazıcıları, Shakespeare'in bütün delileri, bütün ölü haberciler, tayfalar Medea, Sezar...*

Yeterince zırvam var...

Sahne başlı başına bir erkekler pisuvarı, baş işeyici Sezar üç gazeteciye mülakat verir. Bu pisuvar öncesinden daha az koksun diye savaşacağını söyler ve pisuvarları Kleopatra'ya temizletir. O da Sezar'ın dediğini yapar, intikam niyetine oraya işemeye gelen birçok erkekle düzüşür, hepsi de trihomonada kaparlar – ve de limonata içerler. Medea kadınların da erkeklerin pisuvarına girebilmeleri için mücadele ederken Brütüs'ün ha-

yalarını okşar. Rimbaud bir tahta bacakla gezinir, "Ey dünya! Yeni felaketlerin duru şarkısı tınlar orada!" diye mırıldanır.

Televizyon açıktır, oyuncak yılanlar televizyonda futbol maçı seyrederler. Boks eldivenleri giymişler. Bir oyuncak yılan bir kadının kürküne oturur, siz çok güzelsiniz Madam, siz benim idealimsiniz; dolu alışveriş torbası taşıyan kadın da, "Sen – sen – sen de benim çok hoşuma gidiyorsun! Sen! Sen!" der.

Hamlet'in babasının hayaleti işeyemez, ağlar: "Bunun suçlusu kar, eğer kar düşman topraklarına yağmasaydı ben de kendi arkadaşımı yemezdim, uyluğu hayalarımda oturmuş sidiğimi içiyor," der. Sonra Hamlet'in annesi şarkı söyler – Gertrude şarkıyı güzel söylemelidir: "Baba, senin için bir saksı ısmarladım, saksı ısmarladım, inşallah saksı hoşuna gider, saksı hoşuna gider." Georg Heym gelir, Hamlet'in babasının hayaleti onun omuzlarına çıkar, Georg, "Artık seni taşıyamıyorum baba, in," der.

Erkekler pisuvarında Ofelya, otuzbir çeken bir çalışanın zemine boşalttığı meniyi temizler, meniyi Hamlet'in annesinin yeni kolalanmış mavi eteğine döker.

Mezar kazıcısı sahneye girer, "Sadece üçüncü değil, dördüncü dünya savaşının da çıkacağına inanıyorum," der, sonra güler, Ofelya'yı viski almaya yollar.

Ofelya'nın gönderildiğini gören Hamlet, Medea'nın çocukları, Horatio ve figüranlarla beraber sahneye girer, annesini ve menili mavi eteğini görür, annesinin üzerindeki eteği cart diye yırtar, tabancasıyla meniye ateş eder. Annesi, "Ah Hamlet, eteğimi ikiye ayırdın," der. Hamlet: "Sen de kötü tarafını at, öteki temiz tarafla yaşa. İyi geceler." Sonra Horatio, figüranlar ve Medea'nın çocuklarıyla birlikte erkekler pisuvarını işgal eder. Hitler ve Eva Braun sahneye girer, figüranlarla konuşurlar: "Eğer böyle yapmaya devam edecekseniz, öteki tarafa gidin en iyisi, yeriniz duvarın arkasıdır, güzel otobana rüyanızda bile ayak basamazsınız. Bizim dönemimizde size neler yapıldı-

ğını biliyor musunuz? Kıçınıza güzel bir şey yerdiniz." Hitler köpeği Prens'e, Eva Braun'un cebinden aldığı bir sosis parçası verir. Bütün oyuncak yılanlar playback yaparak gülerler; "Biz Schalke[1]'yi tutuyoruz," derler. Şişman köpek, "Gülme lan, burada kimin Yahudi olduğuna ben karar veririm," der ve Hamlet'i ısırır.

Yılanlar koro halinde şarkı söylerler, Schalke, Schalke, ah hep bugünkü gibi güzel kalsan – ah hep böyle kalsan

O zaman hiçbir şey mutluluğu kovamaz, ah böyle kalsan

Sevinçte ve acıda.

Hamlet: "Ben ölüyüm, Horatio, sefil kraliçe. Adieu.

Siz, duvar yıkılacak diye beti benzi atanlar, tir tir titreyenler ve bu oyunda sadece seyirci ve dilsiz olanlar

Ah bir zamanım olsaydı, oysa ölüm bir memurdur, çok dakik tutuklar insanı, aman boşver, inceldiği yerden kopsun Horatio, ben ölüyüm

Sen yaşıyorsun, beni ve davamı iyi anlat

Küskünlere."

O sırada Ofelya viskiyle gelir, Hamlet içer, onun kucağına oturur! Anne, "Gel buraya, benim sevgili Hamletim, benim yanıma otur," der. Hamlet, "Hayır, iyi yürekli anne, burada mıknatıs daha çok çekiyor, bu güzel bir düşünce, bir kızın bacakları arasına uzanmak ve ikili ilişkiye karşı, aşkın bağımlılığına karşı konuşmak," der. Hamlet Ofelya'nın yanındayken Medea'nın çocukları oyuncak yılanlar tarafından dövülür, ışık söner, Van Gogh gelir, kafasındaki şapkada 12 mum yanıyordur, pisuvarı sadece siyah renkle boyar! Artaud gelir, profilden durur, şiir yazar: "Van Gogh'un resimlerinde hayalet yok, vizyonlar yok, halüsinasyonlar yok.

İşte öğlen saat ikide güneşin yakıcı gerçeği budur. Hımbıl bir üreme kâbusu, yavaş yavaş aydınlanan, kâbussuz ve etkisiz.

Fakat erken doğanların acısı burada yatar."

---

1 Bir futbol kulübü – ç.n.

Eva Braun'un köpeği Medea'nın çocuklarını ve figüranları ısırır, Bilge Nathan sahneye girer, kendisinin Nobel ödüllü barış rahibi olduğunu söyler, Medea'nın çocuklarını ve erkekpisuvarfigüranlarını rahat bırakın der.

Oyuncak yılanlar Schalke, Schalke diye tezahürat ederler ve otel odasında, güneşte Ofelya'nın kız kardeşlerinden birinin götünü seyreden ve telefonda şöyle diyen yüksek bir memurla telefonlaşırlar: "Isırın, her günkü ısırık alıştırmalarıyla uyanan hasreti dindirmek için ısırın." Yüksek memur Ofelya'nın kız kardeşine, "Şimdi giyinin, banyoya gidin, benim Polonius, yani babanız olduğumu düşünün," der. "Alo Schalke, ben Falke, ısırın, lütfen cevap verin – ve siz dışarı çıkın ve Latin Amerika'dan gelmiş bir Ofelya olarak girin ve Latin Amerika güneşinde yanmış kıçınızı gösterin, bunu yaparken de fondöteninizi benim sol taşağıma sürün." "Alo Schalke, ben Falke, ısırın." "Yavaşca sürün, Woyzcek, pardon, Ofelya yavaşça..."

Oyuncak yılanlar Medea'nın çocuklarını sokarlar, Hamlet dut gibi sarhoştur, orgazm taklidi yapar, Ofelya: "Hamlet, öyle yapmana gerek yok –zahmet etme, şu anda yarınını düşünmek istediğini biliyorum, kendi cenazeni tasavvur ettiğin yarınını– ama Sparkasse'nin[1] yanından geçip şarküteriden espresso alman gerektiğini düşünüyorsun, çünkü neden olmasın, param var anasını satayım diye düşünüyorsun, sonra annene telefon açmak istiyorsun, çünkü annen üç odalı bir evin adresini bilen birini tanıyor, annenle telefonlaşmadan önce en sevdiğin peyniri almak istiyorsun." Hamlet bunun üzerine, "Ofelya, aşkım, farkında değil misin, bana şu anda işkence ediliyor, pıt pıt suratıma damlayan su damlaları, bu Çin işkencesidir, Çinliler burada, Çinliler burada," der.

Ofelya, "Evet, onlar da burada, ama su yok, bunlar Coca-Cola damlaları," der.

1 Bir banka – ç.n.

Hamlet, "Sınırlarından hiçbir yolcunun geri dönmediği keşfedilmemiş ülke, irade şaşkın," der.

Medea'nın çocukları ve figüranlar bağırırlar: "Auuu auuu, çok kötü ısırıyorlar." Nobel barış ödüllü Bilge Nathan da ısırılır, köpek bağırır: "Kimin Yahudi olduğuna ben karar veririm, her şey Yahudi, her şey Yahudi."

Sezar gelir, ortalığı sessizlik kaplar. Sezar, hani şu sağ ve sol görüşlü en popüler adam, yeni genç sevgilisiyle çıkar ortaya, sevgilisi onun arkasında durmak ve acı çekmek zorundadır ve Sezar'ın takma dişleri takırdamaya başlayınca takma dişleri yerine otursun ve konuşmaya devam etsin diye genç sevgili onun kıçına tekme atmalıdır.

Sezar, "Her şey saçma, oyuncak yılanlar oturup çatır çutur etsinler, figüranlar azıcık laflarını vurgulamayı öğrensinler ki yılanlar ikna olsunlar, ve sen Hamlet, orgazm olmayı bırak artık, sen doğru düzgün siyasi bile değilsin, şu andan itibaren Üçüncü-Dünya-Pisuvarı'na gidiyorsun ve insanlara humanizm nedir onu öğretiyorsun," der.

Artaud, anne Hamlet'i boğmaya yeltenir, ama saksıyı devirip kırmaktan öteye gidemez. Hamlet'in annesi ağlar. Hamlet onu kucaklar, şarkı söyler: "Anne, çocukların için ağlamamalısın; anne, kader şimdi bizi gene birleştirecek."

Kleopatra pisuvarı temizlik tozuyla temizler, Hamlet için şarkı söyler:

"Keşke Düsseldorf'ta kalsaydın!

Yakışıklı çapkın, asla bir kovboy olamayacaksın! Keşke Düsseldorf'ta kalsaydın. Senin için iyi olurdu, benim için de, Ren Nehri kenarındaki Düsseldorf için de!"

Hamlet sırt çantasını hazırlar, yılanlar bir figüranı ve bir çocuğu ölümüne sokarlar, Woyzcek'in annesi şarkı söyleyen ölü olarak sahneye girer, masal anlatır:

"Bir varmış bir yokmuş, bir zamanlar çok fakir bir çocuk varmış, babası yokmuş

Her şey ölüymüş, dünyada hiç kimse yokmuş
Çocuk gitmiş, gece gündüz aramış
Yeryüzünde hiç kimse yokmuş
Gökyüzüne gitmek istemiş ve ay dostça bakıyormuş
En sonunda çocuk aya gitmiş
Ay çürük bir odun parçasıydı, çocuk güneşe gitti
Ve çocuk güneşe vardığında..."

Sezar, Woyzeck'in şarkı söyleyen annesini bu erkek pisuvarından dışarı attırır, arkasından bağırır: "Ben burada politik masal duymak istiyorum, masal politiği değil..."

Boks eldivenli oyuncak yılanlar Woyzcek'in annesinin peşinden gitmek isterler, şarkı söyleyen bu ölü kadını bir kez daha öldürmek isterler. Sezar onları geri çağırır; "Önce futbol maçınızı seyredin." Sezar Messalina'yı yardıma çağırır; "Bir şey yap, bir şey yap," der. Messalina televizyonun içine oturur, taklit bir İngiliz, Fransız şivesiyle futbol maçı anlatmaya koyulur, Schalke daha baskındır. Bütün oyuncak yılanlar orgazm olurlar ve Messalina usulca şarkı söyler:

"Ne yapıyorsun
Dizle, sevgili Hans
Dizle, sevgili Hans
Dans ederken."

Sartre gelir, "İnsanların kalbi kapkara ve bokla dolu," der.
Sezar güler herkese:
"Beni sevin, aksi takdirde öldürürüm sizi!"
Sonra biter.

Size demiştim, birçok ölü gibi çokça zırvam var. Öylece yürüdüm, elimde zırva, kafamda yatak çarşafları –ah pardon, tam tersi– en yakındaki tiyatroya kadar.

"Ben çok güzel bir kadınım, ben de bir oyuncu olabilirim bu tiyatroda," dedim.

"İşte cila makinesi, sahne her gün cilalanır, hayır, işte ci-

la makinesi, sahne her gün sahnelenir, cila her gün cilalanır, hayır, hayır, sahne her gün cilalanır."

Bu kadar.

"Yazılar bile gözüme iyi öğrendiğim yabancı bir yazı gibi görünüyordu. İşte bir gazete kupürü: 'İşçiler kendi kanlarını döktüler.' Grev yapmak yasaktı, işçiler parmaklarını kesip gömleklerini kan damlalarının altına serdiler, yedikleri kuru ekmeği kanlı gömleğe sarıp Türk ordusuna gönderdiler; sanki bu haberi bir büvetin önünde asılı duran birçok gazetede görmüşüm gibi hatırlıyorum, hani yanından geçerken görürsün, şipşak fotoğrafını çekersin, sonra unutur gidersin, aynen öyle işte."

'Emine' Sevgi Özdamar'ın Türkçeye ilk kez çevrilen kitabı *Annedili*, insanın evinden, dilinden uzak olması, evin kelimeleriyle evi hatırlama çabası, eve doğru bakmak üzerine birbirine değen dört hikâyeden oluşuyor. Özdamar'ın, romanlarında da olduğu gibi kendi hayatından izler taşıyan, birbirinden kaçan ama yine birbirine sığınan hikâyeleri çok dilli bir okuma sunuyor.

"'Emine' Sevgi Özdamar metinlerinde sözünü hiç sakınmıyor. Kösnül, dobra dobra, esprili, hatta yer yer amiyane ve saldırgan bir dille anlatıyor. Ama sonra gene mahcup, çekingen ve müşfik bir dille. Konuları: her türlü sevgi, fani hayat ve mutlak ölüm. Harika bir kitap."

Dieter Stolz, **Prinz**

16338
ASH
08163

iletişim

ISBN-13: 978-975-05-1205-6

9 789750 512056